

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Pro Calendario Gregoriano Disputatio Apologetica

Busaeus, Johannes
Roest, Petrus

Mogvntiæ, Anno 1585

urn:nbn:de:hbz:466:1-43749

PRO CALENDARIO
GREGORIANO
DISPUTATIO
APOLOGETICA A IO-
ANNE BVSÆO SOCIETATIS IESV
Doct. Theologo Disputationi Lu-
theranæ Tubingensi opposita,
ET
IN ACADEMIA MO-
GVNTINA ANNO M.D.LXXXV.
Ad III. Idus Martias publicè habita.

RESPONDENTE

Pro prima laurea Theologica consequenda,

M. PETRO ROESTIO NOVIOMAGO
sacrarum literarum studioso.

MOGVNTIÆ, EX OFFICINA GASPARIS
Behem, Anno 1585;

Eduardus Novius protip. A. n. nata 27. 1582.

[Faint, illegible handwritten text]

ILLVSTRISSIMO REVE-
RENDISSIMOQUE DOMINO AC
Principi D. CAROLO à Lotharingia,
Metensium Episcopo.

IVLIVS Cæsar cum fastos veteres, **ILLVST.**
PRINCEPS, iam pridem vitio Pontificum per in-
tercalandi licentiam, teste Suetonio, adeo turbatos, vt
neque messium ferie æstati, neq; vindemiarum autumnno
competerent, correxisset, non potuit tamen, vt in eius vitam annota-
uit Plutarchus, quorundam, qui grauitè eius potentiam ferebant, in-
uidiam declinare. Sic **GREGORIUS XIII.** Pontifex Max.
postquam eosdem fastos diuturnitate temporis collapsos, Mathemati-
corum opera, magno Christiani orbis applausu restituit, non potuit ta-
men ministrorum Euangelicorum, quibus, vt sudes, hæcenus in oculis
est Romani Pontificis in Ecclesiam principatus, reprehensiones, con-
uitia, maledicta euadere. In quibus merito primas tenet Tubingensis
Professor Iacobus Heerbrandus, qui magnam partem thesium suarum
de Calendario Gregoriano, quas hoc libello refellimus, huiusmodi floscu-
lis resperfit. Vt enim importunum istud hominum genus exitiali odio
flagrat in Romanã Ecclesiam, ita confictis & sine iudicio corrasis vn-
diqueratiunculis, Principibus magistratibusq; suis persuadere conatur,
Calendarium nouum sine iactura religionis & salutis æternæ acceptari
nõ posse, hoc ipso quod à Romano Pontifice sit pfectum. Certe Tubingen-
sis iste totum probationum suarum ædificium aduersus Calendarium
Gregorianum erectum, non alio quam vanissimarum suspicionum fun-
damento imposuit. Suspiciatur enim Calendarium nihil aliud esse quam

machinā ad euertendum totum Lutheranismum à Catholicis fabrefactā,
rquum scilicet Troianum multis Vlysbibus & Neoptolemis, hoc est, erro
ribus, impietatibus & idolomanijs Pontificijs completū, quem, si in Ec
clesias Augustanæ Confessionis aliquando inuehatur, mox totus è cunicu
lis erumpens consecuturus sit Papatus. Quibus suspicionibus si homines
isti initio abstinuissent, et salutare consiliū sui Martini Chemnitij in epist.
ad Guilielmum Lantgrauium data, atq; præclarum Augustanorum ex
emplum, qui equum illum Troianum commentitijs Vlysbibus & Neopto
lemis exoneratum in urbem inuexerunt, secuti essent, melius famæ
opinioniq; & incolumitati Ecclesiarū suarum consuluissent. Quid enim,
postquam Italia, Gallia, Hispania, Lusitania, India, Polonia, Belgi
um & in Germania ipsa tot Catholicorum Principum ditiones, (quibus
paucæ Protestantium vndiq; obsidentur Ecclesie,) Calendarij correcti
onem magno silentio receperunt, quid, inquam, nunc facere aliud possunt,
quàm vel solis vrgentibus mercatoribus ad totius orbis Christiani con
sensum se accommodare? An persuadebunt Cæsar. Maiest. Principibus
Electores, cæterisq; ordinibus Imperij nouā, vel de integro restituē
di, vel certè restituti iam Calendarij promulgandi rationem ineundam
esse? Non certè. Nam, si quod iam semel restitutum est publican
dum est in vulgus, quo alio consilio opus est, quam quo, Augustanæ
urbis ministri, ex Magistratus mandato, iudicio Cameræ Imperialis
confirmato, superiore anno ad XVII. & XVIII. Iuuij de suggesto
in Ecclesijs adiuncta protestatione publicarunt? Sin noua potius ra
tio emendandi Calendarij quærenda est, quis Cæsari Catholicisq; Prin
cipibus, qui nouum Calendarium iam dudum receperunt, autor esse po
terit, vt à more recepto discedant? vt Pontificis summi mandatum con
temnant?

temnant?

temnant? Ut ab externarum prouinciarum saluberrima communione se
separent? Atq; ut inter Imperij Principes conueniat de alia ratione emē-
dandi, quis exteris Regibus, prouincijs, Pontifici Max. persuadebit, ut
morem suum cum perturbatione totius Europæ repudient, exosculentur
autem Germanicam corrigendi formulam ab aliquo Molitore fabricatā?
Si enim nationibus non omnibus, inquit Lutherus in l. de Conc. com-
muniter suffragantibus suscipiatur, politicæq; actiones, merca-
tus, nundinationes, & alia huius generis negocia nostri temporis
Pascha respiciant: istius loci hominibus necessario ad mercatum
alius nationis illegitimo tempore veniendum erit: omniumq; hor-
ribilis confusio rerum & intricatio creabitur maxima. Scribunt qui-
dē ministri Euangelici & Disputator noster Tubingensis, si ab Im-
peratore Romano, Electoribus, Principibus, alijsq; imperij ordi-
nibus studio & diligentia Mathematicorum correctum esset ve-
tus Calendarium, absq; omni tergiuersatione suscipiendum esse:
sed reuera eo consilia & studia eorum collimant (quia clare vident rem
tantam, non Germaniæ modo sed orbi Christiano communem, nec de-
buisse nec potuisse ab alio commodius quàm à Pontifice Romano præ-
stari,) ut nunquam integritati suæ Calendarium restituatur, atq; Ec-
clesia Christiana in turpissimo errore vsque ad extremum Iudicij diem
consenescat. Quare Lutheri, cum hoc argumētum tractaret, supremum
illud fuit iudicium, hic ab Heerbrando & alijs repetitum, sanctionem
Concilij Nicæni de Martij plenilunij obseruatione, ligneam, & ex squal-
lentibus Mosaicæ legis pannis consutam esse, puritati Euangelij repu-
gnare; satius esse, si in Ephemeridibus Paschati certus dies, uti festis
immobilibus, adsignetur: itaq; optare se, quoniam breui Mundi finis erit,
ut Paschalis in festi cultu modus hætenus vsitatus conseruetur.
Vnus Thobias Moblerus, nesciens quid loquatur, nuper in instructione

fh. 171

A 3

sua

sua de Calendario reformato germanicè edita, ab hoc Lutheri iudicio discedere non dubitauit. Hortatur enim apostrophe quadam Rhetorica Papam, Imperiumque Romanum, si legitimam Calendarij restitutionem esse velint, vt Pascha in eum diem, quem Deus mandauit, reponant, eo quod fas non sit à diuino mandato discedere. Quid ais bone Mollere? num apud te es? quæ est hæc noua Theologia? num exstat diuinum præceptum de celebrando Paschate alibi, quam in veteri testamento? nunquid ergo vis celebrare Pascha Iudaicum, quod vnum diuino mandato celebratur? nunquid vis quoque circumcidi? quia æquè diuinum extat mandatum de circumcisione, inquit Epiphanius, ac de Paschate. Nunquid vis fieri Iudæus? quia, qui vnum legis ritum diuino mandato facit necessarium, debitor est, secundum Apostolum, vniuersæ legis faciendæ. Sed dimittamus hominẽ ad sua prognostica, cum admonitione Apellis. Ne sutor ultra crepidam. Debebat vir bonus, si scripturas non legerat, si historias antiquitatis non viderat, non ignorare ritum Paschatis, omnibus Lutheranis adiaphorum & liberum censerì, imo quæstionem Paschatis & Calendarij illis esse rem parui momenti, leuiusculam, nugam. Quanquam, qui antiquitatem totam vel primoribus labris degustauit, nouit hac oratione nihil posse esse leuius, vanius, impudentius. Neque enim obscurum est, quot synodi mox post Apostolorum sæculum toto orbe, teste Eusebio, celebratæ sint, vt certa consentiensque ratio agendi Paschatis vbiq; teneretur; quàm grauis controuersia hæc visa sit Patrib. Nicænis, Magnoque Constantino in Oecumenico totius orbis Concilio: Quantum studium clarissimi Pontifices, Pius, Victor, Innocentius, Leo Magnus, & alij adhibuerint, ne Dei cultus errore aliquo in obseruando Paschate laderetur. Quorũ vestigijs nostro sæculo insistentes Pontifi-

ees Imperatoresq; Romani, deprehensio manifestissimo in fastis veterib.
errato, celeberrimis quibusq; Academijs, & in his Tubingensi, sub pœna
excommunicationis, teste Ioanne Stoefflero, mandarūt, vt Astronomorū
studio rationes aliquas emendandi Calendarij exponerent. Quod ita præ-
clare à multis perfectum est, vt Chemnitius 4. p. exam. scripserit rationē
Calendarij facillimè iā posse emēdari, vt obseruatio Paschatis quotannis
conueniret ad constitutionē Nicenæ Synodi eo quod rationes illæ publi-
cis scriptis erudite monstratæ sint à Stoefflero, Pyghio, & alijs. Et ante
illum Lutherus fatetur suo iam tempore sub annum Domini 1539. om-
nia quæ ad emendationē Calendarij pertinerent, Astronomorum
diligentia, ita elaborata fuisse, vt præter edictum & mandatum su-
premi Magistratus, quod quidem, inquit, perpulchrum, & factu
nequaquam esse difficile, nihil deesse videretur. Quare S. D. N.
GREGORIUS XIII. supremus magistratus fecit rem immortalī glo-
ria dignam Reipub. Christianæ salutarem, Lutheri desiderio congruen-
tem, quod tandem fastos Ecclesiasticos à fœdissimo illo lapsu vindicari.
Fecerunt Christiani Principes atq; Respub. rem morieris Ecclesiæ matris
filijs consentaneā, quod tanta animorū consensione (in qua vel sola illustre
apparet diuinæ prouidentiae erga Ecclesiam testimoniū) in ditionibus suis
restitutum Calendariū diuulgarint. Fecit prudentissimus Augustæ Vin-
delicorum senatus, rem ciuitati suæ Catholicis ditionibus vndiq; vallatæ
opportuna, & ad exemplum Euangelicarum Ecclesiarū sempiterna me-
moriam dignissimam, quod decretum de acceptando nouo Calendario non
modo ediderit, sed nec prius à iustissima sententia se dimoueri passus sit, q̄
ipsis quoq; Pastoribus & Diaconis totiq; populo autoritate grauissimi iu-
dicij Imperialis Camera, rationeq; iustissima, equitatem decreti sui, fru-
stra recalcitrantibus per theses & epistolas Tubingensium Theologis, pro-
bauisset

monij

bauisset. Verū iam tempus est, vt Ill. C. T. ad ipsam disputationem remittā, ex qua liquido cognoscere poterit, quanta Vanitate & leuitate istam nouam Gregorianam temporum emendationem Nouatores repudiarint. Quam disputationē, quod meae conditionis & facultatis probe conscius nunquam tentassem, Reuerendorum tamen Praeceptorum meorum voluntate impulsus, clarissimo Illust. C. T. nomini, vt maiorum apud omnes authoritatem haberet, inscribere non dubitavi. Siue enim in antiquissimam generis tui nobilitatem oculos conuerterem, quam ex Ducum Regumq̄ potentissimorum sanguine traxisti; siue in res praecclare gestas maiorum tuorum Lotharingiae Principum, qui olim bellica virtute etiam ad sanctum Hierosolymorum regnum peruenerunt; siue in praecclaram animi tui indolem & eximias virtutes, quibus ab ineunte aetate singularem, non apud ciues modo tuos, sed etiam apud exteros de te expectationem concitasti; vnus ex nobilissimis Ecclesiae Cathedralis Moguntinae, in qua iam resides, luminibus dignissimus videri debuisti, cuius patrocinio hoc munusculum literarium commendaretur. Quodcum plane confidam Illust. C. T. vt est sacrarum omniumq̄ bonarum literarum amantissima, non futurum ingratum, est quod meo Praeceptorumq̄ meorum nomine Deum Opt. Max. etiam atq̄ etiam obtester, vt Illust. C. V. Ecclesiae Catholicae diu incolumem florentemq̄ conseruet. Moguntiae Pridie Kalend: Martias. Anno à partu Virginis M. D. LXXXV.

ILL. CELS. V.

Humilis cliens:

Petrus Roestius Nouiomagus.

DISPUTATIO APO-
LOGETICA PRO CALENDARIO
GREGORIANO. *publicato 1582. 1582.*

DE STATV CONTROVERSIÆ.

I.

VIDAM Theologiæ Lutheranz Professor Ia-
cobus Heerbrandus anno proximo Tubingæ
Disputationem de Adiaphoris & Calendario
GREGORIANO in lucem emisit, in qua
multis quidem, aut futilibus, & putidis argu-
mentis probare conatur, Calendarium nouum
Gregorianum bona conscientia ab Ecclesijs Protestantium reci-
pi non posse.

II. Huic Disputationi apologiam Catholicam opponemus, vt
videant imperiti, quantas Professor ille clarissimæ luci conatus
sit offundere tenebras, diuinarum scripturarum testimonijs in
sui perditionem deprauatis, & quæ responsione dignæ non sunt
alienis quæstionibus, ac iniquissimis in Pontificem Romanum
calumnijs & maledictis.

III. Viam vero & ordinem eum in refutando tenebimus, qui
ad aduersarij ratiocinationes nullo ordine tractatas, sæpeque ad
nauseam repetitas, nostrasque responsiones intelligendas magis
erit accommodatus.

IIII. STATVS igitur totius controuersia, (vt inde ordia-
mur, & alia omnia, de quibus inter nos & Tubingensem con-
uenit amputemus,) hac vna quæstione, non diffitente Heerbran-
do continetur. POTVERINTNE Ecclesiæ Protestantium bo-
na conscientia Calendarium emendatum, & à Pontifice Romano diuulga-
tum recipere?

V. Quod non potuerint, illa in primis ratione, vt aliæ om-
nes desint, Disputator confici putat. Quod qualecunque tandem
sit Calendarium Gregorianum, hoc ipso bona conscientia à suis

B

recipi

recipi non possit, quod à GREGORIO XIII. unde & nomen accepit, Pontifice Romano, capitali noui Euangelij hoste sit profectum, *Non, inquit, si ab Imperatore Romano, Electoribus, Principibus, alijsq; Imperij Ordinibus, quorum hæc erat cura, studio & diligentia Mathematicorum correctum esset vetus Calendarium, tum & politicum esset, & absq; omni tergiversatione ab omnibus grata mente susciperetur.*

VI. Verum hanc rationem, omni ratione vacuam esse, in qua tamen ille arcem causæ suæ posuit, nemo non videt. Sed quia odio Romani Pontificatus excæcati Ministri Verbi forte negabunt se id videre: agite inquiramus num ab alio quàm à summo Pontifice iure debuerit, vel etiam commodè potuerit Calendarium peritissimorum Mathematicorum studio & industria correctum Germaniæ cæterisque amplissimis orbis Christiani regnis Galliæ, Hispaniæ, Italiæ, Lusitaniæ, Indiarum, Poloniæ, Hungariæ, Siciliæ, Angliæ, Scotiæ, Suetiæ promulgari.

ROMANO Pontifici incumbere curam emendandi Calendarij

VII. Quod enim Romanis Pontificibus ea cura in primis incubuerit, ut longissime probationem arcessamus, inde similitudine quadam æstimari potest, quod C. IVLIVS Cæsar, non qua Monarcha Imperij Romani, sed qua Pontifex Maximus fuit, anni rationem, & quo nos hæcenus vsi sumus Calendarium, opera & studio Sofigenis Mathematici Alexandrini, & M. Flauij scribæ primus emendauerit, orbiq; publicarit: in eoq; festa tunc in Repub. Romana vsitata adscripserit, quo nomine præclare cum de Repub. meritum esse vltro Tubingensis concedit.

VIII. Vnde duo vel etiam tria contra aduersarium exstruuntur argumenta. Primum est, potestatem constituendorum temporum, indicendorumq; festorum ad Principem Ecclesiæ & religionis, quod natura docuit Gentiles, & non tantum ad Ecclesiam totam, vel Ecclesiasticos Ministrorum conuentus, ut isti passim nugantur, pertinere.

IX. Alterum est, Disputatorem cum schola Tubingensi male-

C. Sueton. in
vit. Cæs. Mac.
l. 1. Sat. c. 1. 4.
Plin. l. 18. c. 25
Plut. in vita
Cæs. Dio Cass.
lib. 43. Rom.
hist.
lib. 80.

lib. 39. 40. 41.
92.

le sequi Pontificem Ethnicum, hominem testimonio secularium scriptorum flagitiosum, toto cœlo in corrigenda anniratione errantem, quam Pontificem Christianum re & nomine sanctissimum, Cæsarem Catholicum, Christianissimos Reges, illustrissimos Duces, maximas prouincias, in corrigenda anniratione cum ipso cœlo consentientes.

X. Tertium est causam legitimam reddi non posse, cur IVLIVS Cæsar olim bene meritus sit de Republica corrigendo Calendarium, quod tamen, vt exitus demonstrat, perperam correxit, & non bene meritus sit de eadem Repub. etiam Lutheraua GREGORIUS corrigendo errorē Iuliani Calendarij, (quod à C. Iulio, teste Censorino, ita appellatum est, vt nunc à Gregorio Gregorianum) quem veluti norunt Matheseôs gnari, & multi de ipsis non dissidentur, rectè correxit.

XI. Et rursus, cur prisca Christiani, maiores nostri, Calendarium Iulianū, in quo festa quoq; gētilitia, vt agnoscit aduersarius, annotata fuerūt, bona cōscientia recipere potuerunt, idemq; à Catholica Ecclesia bona conscientia Lutherani acceperunt, & adhuc pertinaciter retinent: & non potuerint vel possint nunc bona conscientia Ecclesiæ protestantium recipere Calendarium GREGORIANVM, in quo festa eodem ordine & numero, quo in veteri fuerunt, annotata reperiuntur?

XII. At dimittamus Gentilitios Pontifices, ne videamur p̄sidium causæ nostræ in ijs collocauisse, quos aduersarij fortasse existimabunt ab hac quæstione remouendos.

XIII. E Christianis Pontificibus ante annos 1400. eoq; amplius, cū dissimilitudo quædam in obseruando Paschatis festo, à cuius celebratione omniū deinceps festorum series pendeat, inter Ecclesias Orientis & Occidentis incidisset, PIVS I. Pontifex Romanus, à B. Petro Apostolorum Principe notus, decretum edidit, vt omnes quotquot toto orbe essent Christiani, vno eodemq; die, hoc est, Dominica post XIII. Lunā verni Æquinoctij Pascha celebrarent.

XIII. Quod decretū cum Pij successores, Anicetus Soter, Eleutherius renouassent, & quædam orientis Ecclesiæ ei parere

*De cons. d. 3.
c. nosse vos.*

*ep. i. ad Theop.
Alex. Decij.
d. 3. c. celebri-
tatem.
Euseb. l. 5. hist.
c. 23. 24.*

detrectassent, secutus est sanctissimus Pontifex & martyr Vi-
ctor, qui quæsitis Ecclesiarum maximarum sententijs, multisq;
in Oriente & Occidente de quæstione paschatis habitis synodis,
post dulcissimam totius pene orbis consensionem, non dubita-
uit anathemate ecclesiastico feriri eos, qui saluberrimo vtilissi-
moq; decreto deinceps obsecuti non fuissent.

XV. Postquam vero Asiaticæ quædam Ecclesiæ, contempto
Pontificio edicto, detestando schismata se à sedis Apostolicæ alia-
rumq; Ecclesiarum communione sponte absciderunt, longiusq;
pgressæ, præpostero zelo defendendæ consuetudinis suæ in hæ-
relin Quartadecimanorum degenerauerunt; nullum aliud re-
medium morbo incurabili huius dissensionis sanando superfuit,
quam vt Oecumenici vel vniuersalis Concilij sanctione, audi-
tis & discussis Episcoporum totius orbis sententijs controuer-
sia Paschatis plenissimè derimeretur, & Quartadecimani Eccle-
siæ Catholica reconciliarentur,

*Cedrenus in
comp. hist.*

*lib. 5, Eccl. hist.
c. 9.*

XVI. Quod sane præclare, in prima illa Nicæna 318. Epi-
scoporum synodo, cui Syluestri Pontificis Romani loco Vitus,
Vincētius & Osius Cordubensis, vt est in præfatione synodi Sar-
dicensis, præfuerunt, perfectum est: sed ita, vt neq; Patres ipsi,
neq; Constantinus Imperator, à sententia decretisq; Romano-
rum Pontificum putauerint esse recedendum. Nam tota Syno-
dus in Epist. ad Alexandrinam ecclesiam missa, magna animi
voluptate certiozem eam reddit, Orientales velle posthac sequi
Romanos, Romanorumq; appellationem sibi, hoc est, synodo
anteponit. Verba Patrum apud Theodoretum sunt hæc. *Quod au-
tem ad omnium consensum de sacratissimo festo Paschatis celebrando atti-
net, scitote quod vestris precibus controuersia de ea re suscepta prudenter &
commodè sedata est: ita vt omnes fratres, qui Orientem incolunt, quiq;
Iulæorum consuetudinem ante in eo festo obseruando imitari solent, iam
Romanos, nos, & omnes vos, qui eundem morem, quem nos, in illo reco-
lendo à primis temporibus tenuistis, sunt consentientibus animis in eodem
celebrando deinceps sedulo secuturi.*

XVII. CONSTANTINVS quoq; sanctissimus Impe-
rator, in hæc verba, teste eodem Theodoret, & ante eum Ense-
bio,

bio, ad omnes Ecclesias scripsit. Ipseque in me recepi, vestram sapientiam facile assensuram: vos videlicet, quod in vrbe ROMA, in Italia, c. 10. Eus. lib. 3 in Africa, in Egipto. in Hispania, Gallia, & Britannia, in Lybia & vnde vita Conniuersa Gracia, in diocesi Asiatica & Pontica, in Cilicia denique, vna & stantini. c. 16. consentiente sententia seruetur, hoc etiam vestra prudentia lubenter appro- 17. 18. baturus, &c. In qua sane oratione perspicue videmus, non modo solam Romam ex omnibus vrbibus nominatam, sed ex omnibus quoque orbis partibus, Urbem orbi antelatum esse.

XVIII. Post Concilij autem Nicæni tempora, quotiescunq; in supputatione temporum, legitimaq; Paschatis constitutione, error aliquis per ineuriam Astrologorum Ægyptiorum, vel Alexandrinorum Episcoporum, quibus hæc cura erat demandata, obrepit, eius mox emendandi prouinciam sibi assumpserunt Pontifices Romani: Nam imperante Martiano Augusto, vt hoc vnum exemplum commemorem, cum in Ephemeridibus vel supputatione centenaria Theophyli Patriarchæ Alexandrini erratum huiusmodi deprehensum esse videretur, mox Pontifex Romanus B. Leo valde sollicitus, ne Dei cultus aliquo errore læderetur, per literas rogauit Imperatorem & Eudoxiam ep. 64. 67. Augustam, vt studio suo & opera deesse ne vellent, quatenus Ægyptij, inquit, qui certam huius supputationis videntur habere notitiam, scrupulum huius sollicitudinis absoluant, vt cum diem generalis obseruantia dirigat, qui nec paternarum constitutionum normam relinquat, nec vltra præfixos terminos euagetur.

XIX. Cum vero Martianus Augustus, quaesitis Astrologorum sententijs, respondisset annotationem Theophyli Episcopi Alexandrini probari Orientalibus, mox optimus Pontifex Leo studio pacis & concordie conseruandæ, positis omnibus disputationibus, per epistolas, Gallie & Hispanie Episcopos admonuit, vt ad octauum Calendas Maias cum Orientis Ecclesijs pascha celebrarent. Quia ergo, inquit, studio vnitatis & pacis malui ep. 97. Orientalium defensionem acquiescere, quam in tantæ festiuitatis obseruantia dissidere, nouerit fraternitas vestra, die octauo Calendarum Maiarum, ab omnibus resurrectionem dominicam celebrandam, & hoc ipsum per vos

alijs esse fratribus intimandum, ut divina pacis consortio, sicut una fide iungimur, ita una solennitate feriemur.

XX. Ex his omnib. manifestè constat describendorū temporum festorumq;, ac Calendarij corrigendi curam Pontificijs semper humeris incubuisse, eaq; ab eius humeris remouendam non esse, velit nolit, fateri debet aduersarius, eo ipso q; multis verbis conatur ostendere, Calendarium non esse politicū eiusq; correctionem & promulgationē ad Ecclesiasticum tantum pertinere magistratum. Quanquam viderit hic Heerbrandus, quē admodum à manifesta contradictione se liberet. si enim Ecclesiastico non politico Magistratui cura incumbit emendandi Calendarij, cur in thesi 1 o 2. scribit eam curam incumbere Imperatori, Electoribus & cæteris Ordinibus Imperij? atq; insuper addit, si ab illis correctum esset, ab omnibus citra tergiversationem grata mente suscipiendum esse? Et rursus si Calendariū, hoc ipso politicum esset, ut iste somniat, quod studio Imperatoris Principūq; Imperij corrigeretur, cur tanta contentione ius Calendarij corrigendi conatur reseruare suo Ecclesiastico magistratui?

the. 77. & seq. multis.

XXI. Et si ad Ecclesiasticum magistratum ea functio pertinet, quis quæso ali^o, aut debuit, aut potuit corrigere & promulgare, quam qui consensione omnium populorum, confessione omnium veterum Patrum, præscriptione omnium temporum, diuinarum scripturarum testimonio, Princeps est totius Ecclesiastici magistratus?

XXII. Aut si aliusest, ve esse potest, designent aliquē Ecclesiasticum magistratum, per quem Calendariū & corrigi, & omnibus per totū orbem Christianis Ecclesijs proponi præscribiq; potuerit. Si nominent Ecclesiasticos Germaniæ Principes, Imperij Electores: eos constat Calendarium correctum, simulatq; à Pontifice Romano & Imperatore moniti fuissent, acceptasse & in ditionibus suis promulgasse. Et quamuis non acceptassent, tamen correctum à se Calendarium exteris nationibus promulgare vel imperare non potuissent. Si nominent suum, hoc est nullum ministrorum Lutheranorum magistratum, quis Calvinianis, quis Catholicis, quis exteris, Gallis, Hispanis, Polonis, Indis, orbi

dis, orbi toti persuadabit aut mandabit, ut rationem corrigendi, quam isti in angulo Germaniæ confecerunt, aut probent asequantur?

XXIII. Si denique nomen Generale Concilium, uti solem Calvinistæ, quis Concilium nobis describet, quod consentientibus sententijs Lutherani, Calviniani, Catholici, probent germanum esse & legitimum? Catholicis nullum hætenus legitimum habeatur Concilium, nisi in quo Pontifex Romanus vel ipse vel eius legati præsides sint; Lutheranis vero & Calvinianis nullum sit legitimum, nisi à quo Papa Romanus longissimè abfuerit: maximè vero disputatori Tubingensi, qui ut theses suas faceret longiores, probare conatur sanctissimum Pontificem Gregorium XIII. esse Antichristum, ut inde vulgus concludat Calendarium correctum nulla ratione esse recipiendum, quia est Calendarium Antichristi.

XXIII. Quanquam Calendarij correctio in eo genere questionum controuersarum non est, quæ Oecumenici Concilij conuentu, Episcoporum iudicio, & non potius Mathematicorum disputationibus indigeat. (& ideo ipsi olim Synodi Nycenæ Patres teste B. Leone eam curam Patriarchæ Alexandrino, Ægyptijsque Astrologis demandarunt) Ut autem toti orbi iam correctum promulgetur, sola summi Pontificis Romani sufficit auctoritas: sicut Martiani Cæsaris tempore Gallis & Hispanis satis fuit promulgatio B. Leonis. Quare in postrema synodo generali Tridentina, ad quam Ministri Protestantes, quanquam legitime vocati essent, conuenire noluerunt, correctionem istam transigendam publicandamq; Romano Pontifici reliquerunt.

XXV. Romanus igitur Pontifex, cum de errore Calendarij Iuliani confessione omnium Mathematicorum manifestè constaret, non ipse solus, sed multorum, uti solet, sapientissimorum hominum adhibito consilio, eam corrigendi formulam secutus est, quam Regum, Principumque opera celeberrimæ per Europam Academiæ, mirabili consensu comprobassent, & quam in vrbe viri harum rerum peritissimi, ex primarijs Christiani orbis nationibus delecti, conquisitis & collatis omnium tam veterum quam

in ep. 64. 95.

ep. 64. 95.

quam recentiorum Cyclis vti in epistola priore Calendario Gregoriano præfixa fatetur Pontifex, elucubrassent.

Præter Pomanum Pontificem, alium commode non potuisse promulgare Calendarium.

XXVI. Hinc vero & illud intelligitur, non modo iure debuisse, sed nec commode potuisse, vt totam superiorem probationem absoluamus, ab alio siue politico siue Ecclesiastico Magistratu Calendarium restitutum promulgare, quam à Pontifice Romano. Neque enim erat promulgatori id tantum laborandum, vt Germania vteretur vno Calendario, quod Imperatoris ordinumque imperij constitutione atque mandato poterat obtineri, sed magis illud, vt vnâ eandemque emendationem Calendarij omnes sequerentur nationes Christianitatis: quod sane Imperator cū ordinibus Imperij, cuius leges Germaniæ, finibus terminantur, efficere non poterat: ac vt potuisset, eadem forte, qua nunc pugnat ratione aduersarius, negassent exteri se bona conscientia ritum quamlibet adiaphorum recipere posse, hoc ipso, quod ab ordinibus Imperij Germanici bona parte non Catholicis vrgeatur.

XXVII. Sed nec potuissent alij, quantumuis potentissimi Reges Hispaniæ, Galliæ, Poloniæ, cum eorum quoque decreta & ordinationes, regnorum singulorum limitibus, quasi cancellis circumscribantur. Quibus vnus non circumscribitur Pontifex Romanus, qui à Christo summo Pontifice & Imperatore, in persona B. Petri spiritualem potestatem accepit, Ecclesiæ vniuersalis Princeps, & caput, & pascitor, (cum eum vniuersæ omnes pascere oues iussit apud D. Ioannem,) constitutus. Quare & eius mandato, vt sæculis superioribus omnibus, ita nunc Catholici omnes principes, Reges, Respub. in restitutione Calendarij promptissime paruerunt.

XXVIII. Quorum exemplum imitatione dignissimum, si Ecclesiæ Protestantium, vel sola utilitate & necessitate impulsæ, mox secutæ fuissent, non vt summo Pontifici parerent, quod ab ijs nec expetitum nec expectatum fuit, sed vt erratum commune Astro-

ne Astronomicum, pacis atq; concordia retinenda causa emendarent, omnis offendiculorum, dissensionum, seditionumque, quarum creberrime meminit disputator, sublata repente materia fuisset.

XXIX. Poterant enim per sapientes verbi ministros, si voluissent, correctum Calendarium prætermisso nomine & mandato Pontificis Romani, quod deformatæ apud Belgas Ecclesiæ fecerunt, appposito autem nomine & mandato Imperatoris, quod in Germania quidam fecerunt, promulgare: addere quoq; mandatum Pontificis, si aliquid de eo in populo suboluisset, ad Pontificios tantum, non ad Protestantes pertinere. Deinde vero diligenter imperita multitudini exponere, errorem veteris Calendarij esse solæcismum, uti teste Heerbrando appellavit Lutherus, Astronomicum, eumque ipsis & nobis communem, quem multi etiam doctissimi Lutheranorum optarint esse sublatum. Correctionem factam, rem esse per se adiaphoram, quæ sine iactura salutis omitti & observari possit: nihil pertinere eam ad dogmata Christianæ religionis, cum & Iulius Cæsar homo Ethnicus illud ipsum vetus Calendarium, quod hætenus Ecclesia Christianorum secuta est correxerit: Non esse denique novum Calendarium aliud quam vetus, ac proinde eadem conscientia, imo saniore nunc accipi correctum & novum, qua ante quinquaginta annos à Luthero eiusq; asseclis à nobis vetus Calendarium & vitiosum acceptum est.

XXX. Hoc cum domini superattendentes mero odio Papatus excæcati, non tantum facere detrectauerint, sed etiam Respub. in correctionem, hac via & ratione à legitimis Magistratibus constitutionum diuinarum & Ecclesiasticarum custodibus promulgatam, inclinantes impediuerint, ac porro concionibus & scriptis probare pergant, sine iactura fidei Christianæ & salutis æternæ Calendarium novum recipi non posse, planum est non Pontificem Romanum neque Catholicos, ut hic contendit Tubingensis, sed ipsos verbi ministros omnium tumultuum & seditionum esse ministros & auctores.

I. PROBATIO TVBINGENSIS.

C

Sed

XXXI. Sed nunc audiamus, quibus argumentis Disputator noster suis probare conatus sit, quod Calendarium restitutum, quantumuis per se adiaphorum sit, & ad Christiana dogmata propriè non pertineat, tamen bona conscientia ab Ecclesijs Protestantium recipi non potuerit. Primum est, quia tempore persecutionis vel urgentibus aduersarijs (vt est in thes. 57. & decretum est in formula Concordiæ Lutheranae) non possunt nec debent in illorum gratiam recipi, etiam ea, quæ alias per se sunt adiaphora: ne videamur, inquit, nos eorum Religioni accommodare, & falsam cum vera consiliare, iuxta illud Apostoli. Nolite iugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate, &c. Cum itaq; hoc Calendarium urgeat Papæ cum Papistis, noui Euangelij aduersarijs iure recipi nõ potest.

2 Cor. 6.

RESPONSIO.

Calendarium inter adiaphora esse, quæ urgente Papa potuerint recipi à Protestantibus.

XXXII. At in hac probatione nemo non odoratur, quam multa peccata delitescant. Quam enim quæso persequentiæ molitus est Papa in Lutheranos? num bullæ Pontificiæ ad Superintendentes missæ sunt? num valuis Ecclesiarum affixæ? num manu militari compulsi sunt, & non potius rogati tantum & beneuole admoniti, non vt Pontificiæ voluntati obsequerentur, sed vt exteris nationibus, quæ iam Calendarium suscepissent, in re adiaphora, publicæ utilitatis procurandæ, pacisq; conseruandæ causa, vltro se accommodarent?

XXXIII. Cum enim probè meminisset sapientissimus Pontifex, margaritas non esse proijciendas ante porcos, non Ecclesijs, quæ sese iam diu ab obedientia sedis apostolicæ absciderant, sed tantum Principibus, rebus publicisq; Catholicis apostolicum thronum venerantibus, promulgationem Calendarij imperauit, bona interim spe fretus, Cæsarem, reliquosq; Catholicos Imperij ordines, quæ sunt prudentia, firmis & solidis rationibus facile effecturos, vt pacis concordiaque alendæ & conseruandæ causa, restitutio illa Calendarij à reliquis principibus sine detrimento religionis ipsorum reciperetur.

Quia

XXXIII. Quos vero in eodem argumēto vocat aduersarios? Certe non Papam tantū Romanū, sed omnes qui sectæ suæ aduersantur, Catholicos, Calvinianos, Anabaptistas, Iudæos, Turcas, Quod si verum est, verum esse non potest, quod in thesi 102. scripsit, si ab Imperatore, Electoribus, ordinibusq; Imperij Calendarium correctum vrgeretur, sine tergiuersatione ab omnibus grato animo esse suscipiendum, cum manifestum sit Imperatorem præcipuosq; Imperij Electores & Principes Catholicos esse.

XXXV. Iam locus Apostoli obiectus, de quavis comunione fidelium & infidelium in rebus adiaphoris exponi non potest: videmus enim in Germania, quia aliter fieri non potest, à crimine vacuam esse multarum rerum inter Sectarios & Catholicos, vt conuictus, habitationis, colloquiorum, negotiationū, celebrati-
1. Cor. 5.
onis festorū Dominicæ, Paschæ Pentecostes, Apostolorū, aliorumq; rituum communionem, sine vlla confusione religionum, alioquin enim debueramus nos Catholici è Germania, Lutherani verò è toto mundo exire, quod in simili causa B. Paulus in ep. 1. ad Corinthios eosdem scripsit.

XXXVI. Nullum ergo iugū, nullam participationem fidei eū infideli esse debere intelligendum est in rebus fidei & religionis proprijs, quibus fidelis & infidelis inter se distinguuntur. Catholicis enim non licet comunicare cum Lutherano vel Zwingliano in percipiendis vel administrandis sacramētis, in audiendis concionibus, habendis precibus sacris, diuino officio peragendo, matrimonijs cōtrahendis. Certe B. Hieronymus bis iugū, de quo loquitur Apostolus, de iugo cōiugij est interpretatus.
Hie. 1. in yon. & ep. ad German.

XXXVII. Calendarium autem inter ea adiaphora, quæ sine crimine inter nos ipsosq; communia sunt, veramq; religionem cum falsa non conciliant, annumerandum esse, ac proinde nec repudiandum, si ab aduersarijs vrgeatur, planum facio his rationibus.

XXXVIII. 1. Quia iam inde à primordijs noui Euangelij omnes sectarij diem dominicum ac præcipua Ecclesiæ festa, Paschæ, Pentecostes, Natiuitatis, Apostolorum, Calendarium totū quantumcunq; eorum obseruationem vrgeri scirent à Catholicis, bona conscientia nobiscum celebrauerunt.

C 2 2. Quia

XXXIX. 2. Quia Calendarium restitutum non differt quoad substantiam à veteri, cum eundem habeat numerum & ordinem, mensium, dierum, festorum: nihil ei detractum, nihil adiectum est. Hoc tantum inter est inter vtrumq; , quod vetus crassissimum quendam errorem contineat, nouum vero ab illo errore sit vindicatum, atq; ideo illud respuendum, hoc amplectendum dicimus.

XL. 3 Quia error correctione sublatus non pertinet ad dogmata fidei Catholicæ vel Lutherana, sed ad disciplinas Mathematicas, quare & Mathematicorum non Theologorum studio & industria est sublatus.

XLI. Verum dicit aduersarius, eo ipso illius erroris Astronomici correctionem & promulgationem inter adiphora, quibus religio periclitetur, censendam esse, quod ab hoste Pontifice Romano profecta sit. Respondeo id non sufficere, nam inde sequeretur nec olim Ecclesiam recipere potuisse Calendarium vetus, eo ipso quod ab Ethnico profectum correctum & promulgatum fuerit. Et ante 50. annos à!Luthero & Lutheranis non potuisse tuta conscientia recipi non modo Calendarium, sed nec diei dominici festorumq; celebrationem, S. Patrum libros, Symbola Apostolorum, Athanasij & Conciliorum, Euangelia quatuor, Biblia ipsa, quia constat hæc omnia à Pontifice Romano Ecclesiaq; Catholica accepta esse.

XLII. Rursum cum illa scripta ab Ecclesia Catholica acceperint, quia existimant singulari quodam nutu & prouidentia diuina ab omni coruptela esse conseruata, cur Calendarium vetus erroneum, vti ipsi agnoscunt, cum eadem Ecclesia non abijciunt, nouum verò non recipiunt, in quo omnis error & coruptela sublata est? maximè cum norint dictum illud Philosophorum laudari: *veritatem à quocunq; tandem profecta sit amandam esse & complectendam, & illud Comicum, Abs quouis homine, cum est opus, beneficium accipere gaudeas.*

XLIII. Si Pontifex Romanus impensis suis Hungariam totamq; Germaniam à Turcia seruitute liberasset, haud dubium est, quin non Catholici tantum, sed Lutherani etiam, nisi ingratisimi sint magnas ei acturi essent gratias. Cum itaq; non Tubingam

bingam tantum aut Germaniam, sed Ecclesiam totam Christianam magno errore per restitutionem Calendarij liberauerit, quod alius nullus similiter facere poterat, non maledictis, vt facit præposterus iste disputator, sed gratiarum actione & laudibus erat, quocunque tandem animo id fecisse videretur, prosequendus.

XLIII. Prædicatio Euangelij Apostolorum seculo res adaphora non erat, & tamen B. Paulus non admodum angebatur, quo animo quidam, num propter inuidiam & contenti-
nem, an vero propter bonam voluntatem Christum prædicarēt. *Philip. 11*
Quidam enim, inquit, ex contentione Christum annunciant, non sincere, existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. Quid enim? Dum omni modo, siue per occasionem, siue per veritatem Christus annuncietur, in hoc gaudeo, sed & gaudebo, scio enim quia hoc mihi proueniet ad salutem. Videbat enim prædicationem veritatis Euangelicæ rem per se vtilem esse & salutarem à quocunq; tandem profecta esset, videbat ea ex animis errores, multo hoc astronomico grauiores, e- uelli. Quanto minus animo excruciarī debebant sectarij, cum in- telligerent correctionem erroris mathematici tanquam prædi- cationem veritatis à Romano Pontifice esse profectam, maxime cum ea non ex inuidia aut contentione, vel vt pressuram susci- raret vinculis vel potius libertati ipsorum, sed caritate mera, vt Ecclesia Christi tanto errore liberaretur, perfecta sit absoluta.

II. PROBATIO TVBING.

XLV. Sequitur altera probatio disputatoris ex Bulla Pon- tificia & Breuiario Romano, vt ille comminiscitur, deprompta. *In præfat. the. Hoc sine & consilio, inquit, Calendarium institutum est & vrgetur, vt 61. 104. 105. festa non Paschatis tantum, sed Diuorum quoque omnium qui ieiunijs, fe- 106. 107. 108. rijs, & precibus coluntur, & inuocantur, statis, quibus hac vita functi 111. 112. sunt, peragantur temporibus, at hic sanctorum cultus post homines natos turpissima, maxima & horribilissima in Ecclesia Dei idololatria est, De- testanda igitur idolomania sese participes faciunt, qui Calendarium Gre- gorianum suscipiunt.*

RESPONSIO.

C 3

Calendarium

*Calendarium non vrgeri ad inducendum cultum &
inuocationem sanctorum.*

XLVI. Hoc argumentum eo vsq; bonum virum fascinoit, vt non dubitauerit illud ante victoriam in triumpho ducere, & exclamare. *Hic Rhodus, hic saltus, hac scilicet causa est, propter quam orbis Christianus erat perturbandus exulcerato hoc & alias senili, deliro, & ad finem vergente saeculo, &c.*

XLVII. Verum nemo qui bullam Pontificiam legit, tam hebes est & stupidus, qui aduertere non possit, hunc scopu, de quo maior meminit propositio, Pontifici propositum non fuisse; cum & in Breuiario, & in restituto Calendario, idem numerus, ordo, ratioq; festorum, quæ fuit in veteri, reperiatur & annotetur; sed vt Æquinoctium vernu in pristinam sedem, à qua iam post tempora Concilij Nicæni decem circiter diebus aberrauerat, restitueretur, rectaq; Paschatis festi celebratio iuxta S. Patrum ac veteru Romanorum Pontificum, nec nō magni illius Oecumenici Concilij Nicæni & aliorum sanctiones deinceps haberetur. Qui vnus error si in Calendario veteri non fuisset, nouo Calendario opus non haberemus.

XLVIII. Quod si scopus alius omnino nō fuit, clarum est, nihil aliud postulari ab Euangelicis Ecclesijs, quam vt Pascha nobiscum in legitimu locum & tempus reponant. De festis sanctoru, quo cultu & cærimonia celebrare illa velint, nihil moramur. Vel veterem morem ritumq; suum retineant, Calendarijsq; nouis eodem ordine & numero festa, quo in veteribus, ascribant. Vel si malint, mutant quadrata rotundis, numerum festorum augeant vel minuant; & si sine offendiculo suarum Ecclesiarum facere possunt, etiam omnia sanctorum festa abrogent, ne villo ritu cum Papistis colludere videantur. Maxime cum disputator thesi 55. scribat, huiusmodi adiaphora sine opinione necessitatis liberè seruanda esse, ita vt extra casum scandali possint omitti, vel Ecclesiæ ordinatione & consensu mutari, adeoq; etiam abrogari.

XLIX. Et quamuis Pontifici scopus iste in euulgando Calendario propositus fuisset, tamen circum spiciendum erat argumentatori, si callidus esse volebat, tria posse responderi. Primum epistolam illam Catholicis tantum scriptam & destinata fuisse, qui

*Caæ correctio
nis.*

qui & soli Breuiario Romano ad officium diuinum statis diebus
perfoluendum vtuntur, & ieiunijs, vigilijs, precationibusq; re-
ligiose se comparant ad promerenda Diuorum patrocina, diui-
namq; misericordiam conciliandam.

L. Præterea non esse hic causam arrodendi & calumniandi
Diuorum potius, quam Paschæ, Pentecostes aliorumq; dierum fe-
stiuitates, cum præsci Patres qui definitos statosq; dies Paschali-
bus ferijs descriperunt, Diuorum quoq; festis tempus certum
assignasse conuincantur, nam ex constitutione anni Paschalis,
omnium fere pender præcipuorum festorum recursus.

LI. Postremo, memoriam sanctorum ideo statis, quibus hac
vita functi sunt, renouari temporibus, vt omnia fiant secudum
ordinem, & decenter, & ad ædificationem. *Ordine enim sunt res vt
ipse Disputator thes. 45. & 47. annotauit, cum suo quaq; loco & tem-
pore conuenienti sunt, cum certa sunt tempora, dies & hora quibus conue-
niatur, ne die magna parasceues, inquit, de Christi uatiuitate, die uero re-
surrectionis de eius passione recitetur historia in templo, quod faciunt spi-
ritu uertiginis agitati.*

LII. Cum igitur idem ordo postulet, vt comemoratio passi-
onis Principum Apostolorum Petri & Pauli ad 29. diem Iunii a-
gatur, quia eo die pro Christo sanguinem suum fuderunt, eaq;
ordinis ratio seruata sit in reliquis sanctorum ferijs; quæ amen-
tia Doctoris Tubingensis est, quod tanta intemperie bacchetur
in Papam Calendarium restituentem, vt omnia præscriptis agan-
tur festa temporibus, hoc est, vt ordine & decenter omnia fiant
in Ecclesia?

LIII. Quanquã Ecclesia Catholica Romana dies suos festos sic al-
ligauit certis temporibus, (ne clamet aduersarius nimis esse super-
stitiosam apud nos dierum & annorum obseruationem, à qua nequa-
quã liceat sine detrimento salutis deflectere) vt sua tamē libertate
& ipsa in transferendis festis, vt cum plura in eundem diē cele-
briora occurrunt, creberrimè utatur, & exteras puincias in suo
quasq; sensu abundare sinat. Multa enim sunt sanctorum festa, quæ
alijs diebus in Ecclesia Græca quã latina, & in latina alijs dieb. in
Italia quã in Germania, Gallia, Hispania, & cõtra, uti constat ex
menologio Græcorum & martyrologijs Latinorum, celebrantur. De
quorum

ep. 118. c. 2.

quorū legitima obseruatione, disciplinam nullam meliorem esse, scripsit alicubi B. Augustinus, graui prudentiq; Christiano, quam vt eo modo agat, quo agere viderit Ecclesiam ad quamcunq; deuenerit.

LIII. Itaq; quod iste hic addit (vt lepore quoq; quodā condat suas blasphemias) Pontificis, Pontificiorumq; opinione, multum de Diuorum honore decedere, & aliquando frustraneam reddi inuocationem, nisi tempestiuè conueniantur, quia domo absunt, fabulæ, nugæ, deliramenta sunt Tubingensium, de quibus breui post delirum & ad finem vergens sæculum, vt de omnibus verbis otiosis, in die iudicij seriam reddituri sunt rationem. Hic Rhodus & saltus.

L V. Primā propositionem funditus euertimus, nullus vt triumphi amplius sit locus. Sumptio quæ sequitur extra propositū est, & nostra refutatione non indiget. Cultum enim sanctorum, quam præclare Ingolstadienses Theologi nuper ab omni nota & næuo idolomania vendicarint, omnes docti norunt, vt hic sane non alium Heerbrandus, quam pertinacem hæreticum sese demonstrat, quod audeat amplius veterem illā Camarinam contumeliarum in Deum & sanctos plenissimam commouere.

III. PROBATIO TVBING.

LVI. Eiusdem farinae vel deterioris potius est tertia Disputatoris probatio, ex diuinis sumpta scripturis, sed perperam intellectis. Conatur enim ex epistola Paulina ad Galatas prolixè 119. 120. 121. demonstrare, Ecclesias Augustanam confessionem amplectentes, et si 124. 125. 126. nihil minus cogitarent, quam ad Idolomaniam Pontificiam inclinare, tamen si Calendarium recipiant, reuera toti Papatui se paulatim subijcere, libertatem Christianam, præcipuum nempe doctrinae Christianae caput, periclitari, & quod pauci aduertunt, actum esse de articulo iustificationis & æterna salute, imo de omnimoda abolitione Augustanae Confessionis, eo ipso quod Papa Calendarium suum, rem alioquin adiaphoram, mandato suo facit ad salutem necessariam. Nam, inquit, cum apud Galatas olim Pseudoapostoli in simili argumento contenderent circumcisionem Iudaicā, quæ post opus redemptionis à Christo peractum, facta erat adiaphora, ad salutem esse necessariam, mox electum Dei organum Paulus, acriter se iam perniciosæ sententia opposuit, commonens Galatas, si cum opinione
illa

illa necessitatis circumcidantur ipsos omni libertate Christiana excidere, si-
dem labefactari, obnoxios reddi totius legis Iudaicæ obseruandæ, State, Gal. 5.
inquit, & nolite iterum iugo seruitutis contineri. Ecce ego Paulus dico vo-
bis, quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. Testificor
autem rursus omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est vniuersæ
legis faciendæ. Euacuati estis à Christo qui in lege iustificamini, à gratia
excidistis, &c. Ad hæc eadem de causa, idem Apostolus Gal. 2. ne D. thes. 167. 168.
Petro quidem pepercit, sed in faciem ei restitit dum cogeret gentes Iudaiza-
re, hoc est, cum sua simulatione subducendo se à conuictu gentilium, pe-
rinde agebat ac si legis Mosaicæ obseruatio ad salutem esset necessaria.

R E S P O N S I O.

Receptione Calendarij non periclitari articulum iustificatio-
nis, sicut olim periclitabatur apud Galatas rece-
ptione Circumcisionis.

L VII. Respondeo exemplum Pseudoapostolorum Galaten-
sium, qui circumcisione ad salutem necessariam esse voluerunt,
toto cælo distare ab exemplo Gregorij XIII. qui Calendarij sui
obseruationem omnibus fidelibus iustissimè imperauit; sicut to-
to cælo Heerbrandus distat à Paulo. tametsi enim admitteremus
perinde adiaphoram esse nunc Calendarij correcti obseruatio-
nem omnibus Christianis, ac fuit circumcisio legalis post crucem
Christi temporibus Apostolorum, ingens tamen ad huc maneret
inter circumcisionem & Calendarium interuallum.

L VIII. Etenim circumcisio cæteraq; opera cæremonialium
legum, quæ vmbra fuerunt futurorum, Christi aduentu ex ole- Col. 2.
uerunt. Prius autem inquit Apostolus, quam veniret fides, sub lege Gal. 3.
custodiebamur conclusi. Itaq; lex pædagogus noster fuit in Christo. At
vbi venit fides, iam non sumus sub pædago. At legitima obseruatio
Calendarij tolli & aboleri non potest, nisi cælum tollatur.

L IX. Secundo circumcisio omniaq; opera legalia inter infir-
ma & egena elementa numerantur ab eodem Apostolo, quia vim Gal. 4.
significandi & iustificandi, ad quam erant instituta, amiserant,
& post Christi passionem errori potius quam veritati patrocina-
bantur. Cum igitur Calendarium vetus, vim distinguendi

D

tempo-

tempora amiserit, & crassissimo patrocinetur errori, non autem nouum, illud potius quam hoc circumcisioni debuit comparari.

LX. Tertio, quia Galatæ iustitiam & salutem soli Christo auctori tribuendam, acceptā ferebant circumcisioni & operibus legis, vnde sequebatur frustra Christū pro nobis mortuum esse. Ac nemo Catholicorū docet obseruationem Calendarij correcti esse ad iustitiā & vitam æternā consequendam necessariā. Dices, Pontifex fecit eam necessariā suo mandato. Respondeo, fecisse necessariā mandato suo, id est humano nō diuino, non vt ea obseruatione iustitiā & salutē consequeremur, quia alioquin omnes Catholici quotquot haftenus vetus Calendarium vel olim obseruassent vel adhuc obseruāt, à salute excidissent, sed vt omnia decenter, ordine, sine errore in toto Ecclesia (q̄ finis est consentiēte Disputatore rerū adiaphorarum) peragerentur, atq; vt eandem rationem & formam celebrandi Paschatis vbiq; terrarum teneremus.

LXI. Quod autem illi somniant, Paschatis omniumq; ritū ac proinde Calendarij quoq; liberam debere esse obseruationem, nulla lege Pontificia vel Ecclesiastica imperatam, id à veritate omnique ratione alienissimum esse paulo post demonstrabimus.

LXII. Deinde Pontifex necessariam fecit obseruationē Calendarij mandato suo, non Ecclesijs Augustanæ confessionis, quas sciebat legib; suis non obsecuturas, sed principibus tantū rebuspublicisq; Catholicis, q̄ vt agnoscunt in retanti momenti (vt omnis contentio prorsus è medio tolleretur) Pontificē summum, iustissimam habuisse mandandi potestatem, ita dicto citius pleriq; omnes in ditionib; Catholicis felici successu paruerūt. Itaq; ipsorū Ecclesias libertatis amantes, cum imperatore ceterisq; Principib; Catholicis Germaniæ, nō cogit, sed rogat, vt pacis cōcordiæque conseruandæ causā, in re adiaphora, ne à tot regnorū, puinciarumq; societate, à cœlorū cursu & doctrina, ab vniusmodi tractatione iudiciorū comērciorūq;, ab ipsa humanitate se diuellāt.

LXIII. Quarto, quia circumcisionis ritūq; legalium penē innumerabilium, grauissimum erat onus & iugū miserimæ seruitutis, q̄ inquit B. Petrus, *neq; Patres nostri neq; nos portare potuimus.* Quare merito B. Paulus tanta stultitia Galatarū perculsus, in has voces erupit. *O in sensati Galatæ, q̄ vos fascinavit non obedire veritati?*

Et,

Act. 15.

Et; Ecce ego Paulus dico vobis, quoniã si circumcidamini, &c, At Calēda-
rij correcti onus grauius non est, quam veteris. Cum ergo obser-
uatio veteris, quæ illis nobiscū fuit cōmunis, nullo iugo seruitu-
tis Pontificiæ eos presserit, quid suspicantur aut trepidant timidi-
isti damulæ de nouo? Correctum enim non est Calendariū, q, iam
sape dictū est, vt religionis dogmata corrigerētur, quæ in Roma-
na Ecclesia corrigi nō possunt, sed vt suis p̄scriptis tēporib. festū
Paschæ celebraretur, vel potius, ne toto cœlo errare pergeremus,
ac tandē quasi ebrij in hyemē cum Paschate nostro delaberemur.

Gal. 3°

LXIII. Quinto Galatæ debitores se cōstituebant, vniuersæ leg-
gis faciendæ, quia circumcisionem diuina lege existimabant esse
necessariam. Qui enim mandauerat circumcisionem, vt bene hic
añotauit B. Theodoret^o, mādauit & cæteros ritus legis, decimas,
oblationes, &c. Cui conuenit; quod è Deuteronomio affert Apo-
stolus. *Maledictus omnis, qui non permanserit in omnibus quæ scripta
sunt in libro legis.* At qui Calendarium correctum suscipit, non se
constituit debitorem totius religionis Pontificiæ, tum quia diui-
na lege, vt cætera, quæ ad Catholicam religionem propriè perti-
nent, mandatum non est, tum quia eius obseruatio non est ritus
huius vel illius religionis proprius; cum & gentiles Romani,
ante Christi natiuitatem eo vsi fuerint: ac deniq; quia secundum
substantiam nihil differt à veteri. vt ergo Lutherani, dum vetus
à Catholica Ecclesia acceperunt, non facti sunt debitores totius
legis Catholicæ faciendæ, quia, quæ olebant pontificios ritus,
Calendario detraxerūt, sic neq; iam, dum ab eadem Ecclesia ac-
cipiunt nouum, efficiuntur religionis Catholicæ debitores, cum
præter erroris vnius correctionem nihil recipere teneantur, &
quæ ad Pontificios ritus pertinent circumcidere possint.

Gal. 3°

LXV. Sexto, Apostolus ideo vehementius inuectus est in
Galatas, quia nulla lege, neq; diuina, neq; humana tenebantur,
ad seruandam circumcisionem, tantum abest, vt ad salutem fue-
rit necessaria. At nos Catholici ad obseruandum Calendariū no-
uum astringimur mandato summi Pontificis, cui tanquam po-
testati sublimiori Ecclesiæq; præposito, nisi *Ethnici & publicani
haberi, nisi Deo resistere, nisi damnationem acquirere velimus, non tan-
tum propter iram sed & propter conscientiam, ex Christi & Pauli doctrina
obedire tenemur.* Neq; hinc sequitur obseruationē Paschatis vel

Rom. 13.

Heb. 13.

Matth. 18.

D 2

Calen-

Calendarij per se esse ad salutem necessariam, vel articulum fidei, sicut Lutherus in libro de Concilijs imperitè colligit, sed obedientiam superiorum esse ad salutem necessariam, quæ, vt omnia Decalogi præcepta, diuina nobis lege ad salutem obtinendam præcipitur. Nam quod etiam Nicæni Patres decretum de Paschate non habuerint eodem loco quo cætera dogmata fidei contra Arium exposita, eleganter declarat B. Athanasius. *Nec consulem, nec mensem, inquit, nec diem (decretis fidei) addiderunt: sed in negotio Paschatis non abhorruerunt ab istiusmodi appendice: ibi enim placuit, vt adderetur, Visum est, vt omnes obtemperarent. De fide vero non scripserunt, Visum est, sed ad istum modum credit Catholica Ecclesia, & statim confessio ipsa credendi adiuncta est.*

Athan. in ep. de Sym:

Gal 2,

LXVI. Quod attinet ad exemplum Petri à Paulo reprehensi, norunt eruditi, quanta contentione inter Theologorum principes, Hieronymum & Augustinum ventilatu fuerit, quæstio. Verane an simulata fuerit illa reprehensio. Hieronymus enim omnium fere veterum Græcorum, Originis, Dydimi Alexandrini, Theodori Heracleotæ, Apollinarij Laodicensi aliorumq; nixus commentarijs, prorsus contendit, sancta quadam vtriusq; conspiratione ad lucrandos in firmos simulatâ & compositâ fuisse illam reprehensionem, vt illi simulato item silentio Petri, cuius summa apud omnes erat auctoritas, à pernitiōsa opinione qua putabant ritus legis Mosaicæ necessario cum fide Christiana coniungendos, reuocarentur.

LXVII. Quæ interpretatio non abhorret à verbis germanis Apostoli; Nam vbi vulgata lectio nostra habet. *Cum autem venisset Cephas Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat, Græca sic sonant, in speciem ei restiti, non reuera, quia reprehensus erat, id est, ab alijs, vt exponit Chrysostomus. Quo sensu quoq; ipse vulgatus interpres alibi græcam phrasin expressit. nam 2. Cor 10. Vbi græca habent, τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε, latine est. *Quæ secundum faciem sunt, videte, id est, quæ secundum speciem sunt, non reuera.**

In ep. tribus ad Heron.

LXVIII. Quanquam in Augustinum rationibus firmissimis, & verbis Paulinis pugnantes, nec à testimonijs veterum, Latinorum, Græcorumq; desertum, iudicio scholarum iam inclinā-

eliquavit victoria, Vt ut sit, superiori collatione circumcisionis & Calendarij, huius quoq; testimonij fabrica deijcitur, cum utriq; & Pseudoapostoli apud Galatas, & B. Petrus apud Antiochenos eadem chorda aberrauerint, hoc est, ritus Iudaicos persuaferint ad iustitiam & salutem obrinendam esse necessarios, illi quidem peruerso simul exemplo & corrupta doctrina, hic vero malo tantū exemplo, sine vlla sententiæ vel sanæ doctrinæ corruptela, conuenienter verbis Apostoli, dum ait eum non rectè ambulasse *l. de præscrip. & l. 4. cont. Marcion.* ad veritatem Euangelij. Vnde acutè colligit doctissimus Tertullianus peccatum Petri non doctrinæ aut prædicationis, sed conuersationis tantum & conuictus fuisse.

LXIX. Quæ cum ita sint, perspicue intelligitur articulum iustificationis, nō magis Calendarij Ecclesiastica lege impetrati, quam legum ciuiliū obseruatione periclitari, cum eadem causa sit, cur legibus ciuilibus Imperatoris, & Ecclesiasticis summi Pontificis pareamus: vel certè cur Catholici Calendariū à summo Pontifice correctum promulgatumq; sine vlla tergiuersatione receperint, & Lutherani cum Tubingenlibus thes. 102. absq; omni tergiuersatione idem ab Imperatore ordinibusq; sacri Imperij promulgatum recipere sint parati.

Calendarij receptione non periclitari libertatem Euangelicam.

LXX. At premet Disputator. *De libertate saltem Christiana ætæm videri, si legibus Pontificijs iterum detur locus. Orationem autem B. Pauli, contra Pseudoapostolos Galatarum pro libertate Christiana pugnantem esse generalem. Libertate inquit, qua nos Christus liberavit, stete: & nolite iterum iugo seruitutis subijci, Et rursus. Vos enim in libertatem vocati estis fratres.*

LXXI. Respondeo Apostoli Pauli orationem non posse esse tam generalem, vt libertatem Christianam omni prorsus seruitute liberet, cum ipse alibi non semel scribat filios parentum, seruos dominorum, vxores virorum, subditos Principum & Magistratum ciuiliū, omnes vero homines Dei opt. Max. legibus & iussis secundum conscientiam obnoxios esse. Quare & in epist. ad Galatas nobis obiecta, verba illa sua liberaiora (*Vos in*

libertatem vocati estis fratres (statim sic astrinxit, tantum ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem seruite inuicem, omnis enim lex in vno sermone impletur, Et D. Petrus hortatur Christianos vt omni creaturæ subiecti sint, ne libertate ad tegendam malitiam abuti videantur. Quasi liberi, inquit, & non quasi velamen habentes malitiæ libertatem, sed sicut serui Dei.

L X X I I. In hunc sane legum numerum libertatem Christianam quasi fræno retinentium, ne in licentiam transeat carnalem, leges Ecclesiasticæ quoque referendæ sunt. Sicut enim politicus vel Cæsareis edictis coercetur libertas carnis, ne se in immunditiam, adulteria, rixas, homicidia, effundat, sic Ecclesiasticis vel Pontificijs decretis eadem libertas carnis cohibetur, ne in sectas, veneficia, hæreses, schismata proruat. Hæc enim vitia omnia in eodem capite inter manifesta opera vel fructus carnis numerantur, cum libertate Christiana pugnantes.

L X X I I I. Itaq; ex eiusdem Apostoli, diuinarumq; scripturarum doctrina intelligi debet, libertatis Christianæ beneficio à triplici duntaxat seruitute nos esse vindicatos. Primo à seruitute longe turpissima & durissima, peccati mortis & æternæ damnationis, de qua in ep. ad Romanos sic scripsit. *Liberati autem à peccato, serui facti estis iustitiæ. Cum enim serui essetis peccati, libere fuistis iustitiæ.* Et rursum, *Lex enim spiritus vitæ in Christo Iesu, liberauit me à lege peccati & mortis* Secundo à seruitute omnium legum diuinarum & humanarum, quatenus cogunt & imperant, quia lex spiritus, hoc est, gratia Euangelica effecit in nobis, vt non timore poenarum, sed spiritu à moris; non coacti, sed lubentes, atq; si latæ cum imperio non essent, eas perficeremus. Quo respexit hic Paulus, cum dixit. *Quod si spiritu ducimini, non estis sub lege,* Et alibi *Lex in isto non est posita, sed iniustus & non subditus.* Postremo à seruitute circumcisionis aliarumq; legum Iudaicarum intolerabiliū. de quibus in primis Apostolo cum Galatis earum legum necessitatem vrgentibus disputationem fuisse, ex scopo totius epistolæ Patrumq; veterum commentarijs manifestum est.

2. Tim. 11.

III. PROBATIO TVBING.

L X X I I I I. Veniamus ad quartam probationem, natura & definitio

definitione adiaphorum nixam, à qua Disputator theses suas de the. 37. 54. 55. adiaphoris inscriptas est infeliciter auspicatus. *Adiaphora, in-* 56. 60. 62. 149
quit, ea dicuntur quæ neq. verbo neq. mandato Dei speciali prohibita sunt, 150.
vel mandata, ac proinde liberã habent sine opinione, necessitatis obseruatio-
nem. Cum igitur Calendarium correctum, nostra confessione inter res natu-
ra adiaphora nulla lege diuina imperatas reponatur, libera relinqui debuit,
non autem lege Pontificia mandari eius obseruatio.

LXXV. Hanc rationem leuissimam, vt vendibiliorem face-
ret imperitis, conatus est homo miserij stabilire ritum adiapho-
rorum exemplis, quibus solidissime euertitur; maximè tribus.
Primum Paschatis, quia eius festi certa dies neq. a Christo, neque ab Apo-
stolis instituta fuit aut mandata. Per se enim liberum hoc est, inquit, & thes. 30. 179.
fuit, siue eadem die, qua Christus cum suis discipulis Mosaicum celebrauit
Pascha, nouumq. instituit testamentum, siue mox sequenti aliquo die, Pa- thes. 25. 26.
schatis festum celebrare. Deinde exemplo ieiuniorum, quorum liberam fu- thes. 36.
isse disciplinam in Ecclesia conatur probare, ex B. Augustino. Postremo ex-
emplo ritus celebrandi Cœnam dominicam in azymo pane vel fermentato,
quem ritum & fuisse & nunc esse adiaphorum atque liberum affirmat.

RESPONSIO.

Calendarij obseruationem non esse liberam.

LXXVI. Quam vero male materiatum sit vniuersæ huius ra-
tiocinationis ædificium, post paulo consecutura ruina ostendet.
Definitionem illam adiaphorum mutilam esse & mancã,
perspicuum est. Multa enim sunt quæ verbo vel mandato Dei
speciali verita aut præcepta non sunt, & tamen adiaphora non
sunt, nec liberam habent obseruationem; vt sunt omnia, qui-
bus traditio apostolica, vniuersalis Ecclesiæ consuetudo, leges
politice & Ecclesiasticæ necessariam fecerunt obseruationem.
Quibus legibus verbo & mandato Dei generali obtemperare
tenemur. *Si quis, inquit Deus in Deuteronomio, superbierit no-* Deut. 17.
lens obedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo Rom. 13.
suo, ex decreto iudicis morietur homo ille. Et B. Paulus, Omnis ani- Heb. 13.
ma potestatibus sublimioribus subdita sit. Qui resistit potestati, Dei ordi-
nationi resistit. Et alibi, obedite præpositis vestris, & subiaccete eis.

Adiapho-

LXXVII. Adiaphora igitur illa proprie appellanda sunt, quæ cum natura sua neque bona neque mala sint, nulla quoque lege diuina vel humana mandantur vel prohibentur, & ideo liberam retinent obseruationem. Vnde efficitur, Calendarium Gregorianum, quam primum decreto Pontificis omnibus imperatum est fidelibus, in numero rituum adiaphorum quæ liberam habent disciplinam, esse desisse, ac proinde malam esse obseruationem veteris Calendarij fidelibus, hoc ipso, quod prohibita est.

LXXVIII. Sicut enim circumcisio ante legem veterem, & baptismus ante legem nouam, erant ex se ritus indifferentes, qui seruari vel intermitteri poterant, postquam autem lege diuina indicti fuerunt, necessario obseruari debuerunt: Sic certa obseruatio festi Paschatis, Quadragesimæ, festorum omnium, quam Calendarium nouum describit, licet ritus sit natura sua indifferens & liber, postquã tamen, vel Apostolorum, vel Conciliorum, vel Pontificum summorum auctoritate decreta & mandata fuit, inter adiaphora & libera insituta amplius computari non potest.

LXXIX. Quod autẽ disputator cum suis Patribus Concordiæ, Chemnitio, Caluino alijsq; sectarijs contendit omnes in vniuersum ritus Ecclesiasticos & Apostolis, Pontificibus, Concilijs profectos, vtiles & salutare esse posse, lege mandari non posse, liberos esse, non necessarios, id propria ipsorum ratione, scripturarum, totiusq; antiquitatis exemplis perspicue refellit.

tbef. 37.

LXXX. Nam vnde ille probat suas cæremonias adiaphoras in genere in scriptura haberi & mandari, Deumque earum posse dici auctorem: quoniam, videlicet, Spiritus sanctus per Apostolum præcipit, *vt omnia decenter, secundum ordinem, & ad edificationem fiant*, inde nos quoq; verissime probamus quasdam cæremonias (non enim omnium cæremoniarum apud nos eadem est ratio, cum aliæ sint perpetuæ, aliæ temporales, item aliæ vniuersales, aliæ particulares, rursus aliæ necessariæ, aliæ liberæ) ab Apostolis eorumq; successoribus Episcopis, Conciliorum constitutionibus, Ecclesiæ totius decretis cum imperio mandari potuisse; maximè eas in quibus conueniebat constantem & perpetuum esse omnium Christianorum consensionem, vt quod statò die

à laboribus quaque hebdomade feriarentur, quod quotannis eodem tempore Pascha celebrarent, & ad sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ percipienda necessario se compararent.

LXXXI. Si enim liberæ & arbitrariæ in Ecclesia huiusmodi Constitutiones permanissent; neque consensus illa, fidei & religionis nostræ propria, retineri potuisset, neque ordine, honeste, & ad ædificationem, quod Spiritus sanctus per Apostolum præceperat, omnia in cætu fidelium peragi potuissent.

LXXXII. Quod nunc ridentibus Catholicis, in nouis sectariorum conuentibus, certissimus ostendit euentus. Quia enim illi obseruationes Ecclesiarum suarum liberrimas esse voluerunt, id consecuti sunt, vt perpetua inter ipsos de ritibus existant certamina, nulla vero, non in ritibus modo sacris, sed neque in doctrina Christiana concordia vel constantia. De qua confusione & perturbatione extant Præpositi Tubingensis Smidelini, Georgij Maioris, Chemnitij, graues querelæ & plus quàm Hieremiæ lamentationes.

LXXXIII. Atq; hinc potest non obscure Heerbrandus, si aciem ingenij sui non nihil intendat, intelligere, cur Calendarij correcti obseruationem Ecclesiæ Catholicæ monarcha, interposito mandato facere voluerit necessariam: nempe, vt dissensionum omnium materia in re grauissima vno verbo è medio tolleretur, ianuaque omnibus disputationibus Mathematicorum, nunquam, si libera cuique opinio in corrigendo relicta fuisset, terminandis, hoc edicto Pontificio quasi obiecto pessulo clauderetur, omnesque Christiani, quod factum est, vnanimi consensu, eandem rationem celebrandi Paschatis, quemadmodum in synodo Nycæna decretum erat, teneremus.

LXXXIII. Neque id sanè sine veterum exemplis scripturæ quoque testimonio commendatis fecit. Nam cum in primis Christianæ Ecclesiæ incunabulis, quidam qui è secta Pharisæorum fidem Christi erant complexi, grauem controuersiam de ritibus Iudaicis non abrogandis excitauissent, quæ maximarum discordiarum futura videbatur seminarium, mox B. Petrus Christiano-

E

Actor. 15.
stiano-

Asianorum princeps cum reliquorum Apostolorum & Seniorum synodo sapientissimè decreuit, vt est in actis Apostolicis, vt qui è gentibus credidissent, *ab immolatis simulachrorum, & sanguine & suffocato* (rebus alioquin adiaphoris) deinceps se abstineret; quod hac sanctione, non modo omnia offendicula remoueri, verum etiam firma inter Iudæos & Gentiles, qui recentes se ad Christi Ecclesiam aggregarant, moribus dissimillimos, concordia constitui & retineri posse iudicaretur.

LXXXV. Quorum rituum paucorum, licet tum temporis tam Iudæis, quam gentilibus adiaphori essent, obseruationem non liberam fuisse, sed necessariam disertis verbis in epistola ad Antiochenos, Syros & Cilices data, synodus significauit. *Visu est enim, inquit, Spiritui Sancto & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quam hæc NECESSARIA.* Et B. Lucas, ad finem capituli inter præcepta Apostolorum numerauit. Quare & in canonibus Apostolorum graui pœna multantur eius legis transgressores.

LXXXVI. Paulus quoque Apostolus, cum in Ecclesiam Corinthiorum non contemnendus abusus, qui ad dissensionem & confusionem spectare videbatur, irrepsisset, ipseque ad eum euellendum ritus quosdam certos linguis loquendi, interpretandi & prophetandi, præscripsisset: mulieribus quoque omnem in Ecclesia loquendi potestatem ademisset; ne quis aut facillè constitutionem hanc negligeret, vel liberam existimaret eius esse disciplinam, grauissimam hanc sententiam subiecit. *Si quis videtur propheta esse aut Spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, quia Domini sunt mandata: si quis autem ignorat, ignorabitur.*

LXXXVII. *Domini autem mandata* vocat: non quod alicubi speciale Dei mandatum de huiusmodi ritibus extaret, sed quod mandatum Dei generale erat, vt omnia honestè & secundum ordinem fierent in Ecclesia, vnde hæc Paulina constitutio, velut conclusio ex principijs, manauerat. Quo sensu ipse Disputator ante concessit, omnia adiaphora in scriptura contineri, & à Deo profecta esse.

Vel

1. Cor. 14.

LXXXVIII. Vel certè quod vſitata phraſi ſcripturarum traditiones vel mandata hominum, dici ſolent mandata friuola, inania, pernicioſa, pugnantia, cum diuinis mandatis, à ſolo homine nata; qualia erant Phariſæorum, quæ non ſemel apud D. Matthæum Chriſtus inſectatur, vti expoſuit B. Irenæus.

LXXXIX. Domini vero mandata non modo ea dicuntur, quæ immediatè à Deo, ſed etiam, quæ immediatè ab hominibus Deo inſpirante profecta ſunt, quale erat mandatum Apoſtolorum de obſeruatione legalium, de quo antè diximus. Nam *Aff. 15.* illud Spiritui Sancto & ſibi aſcribunt. *Viſum eſt*, inquiunt, *Spiritui Sancto & nobis.* Atque huc pertinet ſententia illa generalis *Rom. 13.* B. Pauli in epiſt. ad Romanos. *Qui poteſtati*, id eſt, humanæ legibusque humanis, *reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit.*

X C. Cui hæc pauca exempla ex latiffimo ſcripturarum campo delibata ſatis non ſunt ad Eccleſiaſticarum legum patrociniũ, iſ tantum oculos conuertat in Sacrorum Conciliorum celeberrimorum, veterum Pontificum Romanorum, Eccleſiarum Particularium leges quam plurimas, antiquiſſimas, grauiſſimas, & non ambiget amplius inde ab initijs Chriſtiane religionis multos ritus adiaphoros, & ſæpe numero cum appoſitione maxima pœnæ in tranſgreſſores, lege indictos & mandatos fuiſſe.

X C I. Nobis id tantum ex officio incumbit, ne hic totam de poteſtate Eccleſiaſtica diſputationem inuehere velle videamur, oſtendere accuratius liberam non fuiſſe vel eſſe feſti Paſchalis, ieiuniorum omnium, celebrationis cœnæ dominicæ in pane azymo, vti fruſtra hic contendit aduerſarius obſeruationes,

*Paschæ obſeruationem non eſſe adiaphoram
vel liberam.*

X C II. Etenim inde à Concilij Nicani primi temporibus certo die, hoc eſt, Dominica poſt XIII. lunam Æquinoctio proximam toto orbe Paſcha celebratum fuiſſe, eumque ritum

liberum

Athan. in ep. de Syn. Epip. ber. 70. liberum non fuisse, manifestissimè solidissimeque demonstratur ex eo solo, quod B. Athanasius palam asserat è duabustantibus impensis coactæ Nicænæ synodi, vnâ hanc primariam fuisse, vt dissimilitudo in celebrando Paschatis festo tolleretur, Et B. Epiphanius duo in Constantino Cæsare valde prædicat, quod Arij dogma euerterit, & dissensionem ex quæstione Paschatis ortam sustulerit.

lib. 3. de vita Const. c. 17. Theod. lib. 1. hist. Eccle. c. 10 XCIII. Ipse quoque Constantinus apud Eusebium Cæsariensem in epistola ad omnes Ecclesias prolixè refert Concilij Patres tribus fere de causis adductos, vt Occidentalis & Romanæ Ecclesiæ ritum in celebrando Paschate deinceps sequendū esse arbitrentur. Vna, quod valdè indecorum & à pietate Christiana alienū videbatur, nos, qui vnū Deum colimus, vnus corporis Ecclesiæ membra sumus, vnâ fidem vnumque; baptisma profiteremur, quosque; Apostolus hortatur, vt idem sentiamus omnes & sapiamus, in anniuersario nostræ liberationis die, festo omnium celeberrimo colendo & recolendo discrepare. Altera quod absurdissimū esset Christianos in tanta celebritate Iudæorum, qui nefaria Christi cæde manus suas contaminassent, consuetudinem imitari. Tertia, quod tres maioris orbis partes ritum Romanum hæcenus secutæ fuissent.

XCIII. Quæ si vera sunt, vti sunt verissima, falsissimum est, quod asserit disputator noster Paschæ diem & semper fuisse & adhuc esse adiaphorum & liberum, ac liberum quidem esse eum celebrare more Iudaico, vel vt ipse loquitur, ea die qua Christus celebrauit Mosaicum Pascha, cum Patres Concilij Nicæni id in primis cauerint in constituendo certo die Paschatis, nequicquam cum Iudæis commune haberemus. Quod ex grauissima oratione Constantini aduersarius facile discere potuisset, si animū aduertisset.

XCIV. Ac primum quidem, inquit, indignum planè videbatur, vt ritum & consuetudinem imitantes Iudæorum istud festum sanctissimum ageremus. Nihil igitur sit nobis commune cum Iudæorum turba, omnium odiosa maximè, aliam enim viam quam insistamus à Seruatore didicimus.

dicimus. Est enim verè absurdissimum, vt illi insolenter se iactent nos absq; ipsorum disciplinae subsidio istas res nullo modo posse obseruare.

XCVI. Et infra, Ex his item illud potest intelligi, nefas esse vt in tanto & tam solenni religionis nostræ festo regnaret dissensio. Vnum enim libertatis nostræ diem festum, hoc est sanctissimæ passionis, Seruator noster nobis tradidit, vnamq; Ecclesiam Catholicam esse voluit. Vestra igitur sanctitatis prudentia accurate consideret, quam indecorum sit, vt iisdem diebus alij ieiunijs vacent, alij agitent ieiunia: ac post dies Paschatis alij in festis & animorum remissione versentur, alij præscriptis ieiunijs se dedant. Quapropter istud rectius instituendum est, & ad vnam normam redigendum: hoc enim diuina prouidentia vult. Hæc ille.

XCVII. Easdem causas S. Patres, Ambrosius, Damasus, Epiphanius, Augustinus, Leo Magnus, & alij non modo repetuerunt, verum etiam diserte scripserunt, lege, quam sine graui peccato violare non licuerit, ritum illum Pascha celebrandi omnibus Christianis imperatum fuisse. Domini fratres, inquit Ambrosius in epistola ad Episcopos per Æmyliam constitutos, eo vsq; à vero nos deuiare non conuenit, nec vago ingenio discrepare, vt quadam necessitas celebritatis huius omnibus sit imposta Christianis. Et rursus. Vnde hæc lex Paschæ nobis seruanda est, vt non quartam decimam obseruemus in die Resurrectionis, sed in die magis Passionis, aut certè alijs proximis superioribus diebus.

XCVIII. Non leuiter delinquitur, inquit B. Leo in epistola ad Martianum Augustum, si in principio sacramenti veritas, & vnitas ab vniuersali Ecclesia non tenetur. epist. 64.

XCIX. Augustinus vero cum de mysterijs huius obseruationis Paschalis à Nicænis Patribus decretæ prolixè disputasset, (in qua nullum mysterium, vel sacramentum hic agnoscit Aduersarius) hanc protulit sententiam. Hoc ex autoritate Diuinarum scripturarum in vniuersa Ecclesia, quæ toto orbe diffunditur, consensione per annum Pascha celebratur. In magno vtiq; sicut iam intelligis, Sacramento, & in scripturis quidem veteribus ad agendum Paschanon est præceptum tempus, nisi ex mense nouorum, à luna de-

cima quarta vsque ad vigesimam primam: ex Euangelio tamen, quia iam manifestum est, quo etiam die Dominus crucifixus sit, & in sepulcro fuerit, & resurrexerit, adiuncta est etiam ipsorum dierum obseruatio per Patrum concilia, & orbi vniuerso Christiano persuasum est, eo modo Pascha celebrari OPORTERE.

lib. 3. de vita
Constant. c. 19.

C. Eusebius quoque Cæsariensis testatur à Cæsare Constantino missum esse cum autoritate edictum ad singulas Prouincias, vt vno, eodemque die Paschatis festum celebrarent.

CI. Imo ipse Constantinus in epistola sæpè citata hortatur omnes Ecclesias, vt libentibus animis decretum synodi Nicænæ, tanquam domum Dei, & mandatum reuera cœlitus demissum amplexentur. *Nam quicquid inquit, in sanctis Episcoporum Concilijs decernitur, id vniuersum debet Diuinæ voluntati attribui.*

CII. Synodus Antiochena verò canone primo testatur pœna Excommunicationis, multatos, qui Nicæno decreto non obsecundassent.

lib. 6. hist. c. 10.

CIII. Certè B. Ioannes Chrysostomus, authore Socrate, illis, qui suo tempore festum Paschatis decimo quarto die mensis primi celebrandum esse, neglecto decreto Nicæno, censebant, multas Ecclesias ademit.

CIII. Illud ergo extra aleam disputationis est, post Concilij Nicæni constitutionem non fuisse liberam cærimoniam festi Paschatis: nunc porrò demonstremus, nec ante Concilij illius tempora vsquequaquæ liberam fuisse.

CV. Nam cum SEVERO Imperatore, & B. Victore Pontifice Romano, mos iam tum in omni ferè Ecclesia receptissimus die dominico Pascha celebrandi propter Asiaticos in controuersiam vocatus esset, mox Romæ, in Palæstina, Ponto, Achaica, Gallia, alijsq; prouincijs & locis propè infinitis, Concilia, & Conuentus Episcoporum in vnum coacti sunt, in quibus omnes, vt habet Cæsariensis Eusebius, vna sententia, decretum Ecclesiasticum, nempe vt non alio die aliquando, quàm Dominico mysterium Dominicæ Resurrectionis à mortuis celebraretur, & vt in hoc solo
ieiunio-

ieiuniorum, quæ circiter Pascha fieri solent, finem faceremus, per literas ad omnes Ecclesias scriptas ratum fecerunt. Hæc ille.

CVI. Victoris quoque Pontificis & Martyris eadem de re decretum exstat in hæc verba. *Celebritatem sancti Paschæ die Do-* *epi. 1. ad The-*
minica agi debere & Prædecessores nostri iam statuerunt, & nos illud vo- *oph. epif. A-*
bis eadem die celebrari solenniter mandamus, quia non decet, vt membra *lexand. De cõ-*
à capite discrepent, nec contraria gerant. *secrat. d. 3. c.*

CVII. Ex qua B. Victoris oratione, illud quoque cognoscitur, constitutionem illam Paschalem ipso multò antiquiorem fuisse, utpote ab antecessoribus eius Eleuthero, Sotère, Aniceto, Pio, alijsque obseruatam, profectamque. *celebritatem,*

CVIII. Damasus certè Papa autor est, imperante Antonio Pio, sub Episcopatu Pij Primi, Hermam Pij fratrem librum *Dam. in lib.*
scripsisse, in quo mandatum continetur, quod ei Angelus Domini præceperit, cum ad eum veniret in habitu Pastoris, ut sanctum Pascha die Dominica celebraretur. *Pontificali.*

CIX. Et exstat in epistola prima Pij Papæ ad vniuersos fideles decretum huiusmodi. *Cæterum nosse vos volumus, quod Pascha Domini, die Dominica annuis solennitatibus sit celebrandum. Istitis ergo temporibus Hermes Doctor fidei & scripturarum effulsit inter nos. Et licet nos idem Pascha prædicta die celebremus, quia tamen quidam inde dubitarunt, ad corroborandas animas eorum, eidem Hermæ Angelus Domini in habitu Pastoris apparuit, & præcepit ei, vt Pascha die Dominico ab omnibus celebraretur. Vnde & vos Apostolica authoritate instruimus omnes eadem seruare debere, quia & nos eadem seruamus, nec debetis à capite quoquo modo dissidere.* *De consec. d. 3. c. Nosse vos.*

CX. Quod si longius proficiscamur, inueniemus quoque ipsorum Apostolorum de hoc ritu Paschatis constitutiones. Nam ea non Apostolorum septimus sic habet. *Si quis Episcopus, vel Præbyter, vel Diaconus sacri Paschæ, diem ante vernum æquinocetium cum Iudæis celebrauerit, deponatur.*

CXI. Clemens quoque Romanus ex sententia Apostolorum ita loquitur. *Oportet ergo vos fratres qui pretioso sanguine Christi redempti estis dies Paschæ accurate, & cum omni diligentia celebrare post æquinocetium, cauentes, ne cum Iudæis festum agamus. Nul-* *lib. 5. constit. Apost. c. 18.*
la enim

lib. 1. c. 6.

la enim nunc est nobis cum eis societas. Quo respexisse videtur Rufinus, cum in historia sua Ecclesiastica scripsit, Nicæni Concilij Patres de obseruatione Paschæ antiquum Canonem per quem nulla de reliquo varietas oriretur, Ecclesijs tradidisse.

CXII. Neque defunt sancti Patres qui hunc ritum numerent inter Apostolicas traditiones. Nam B. Cyrillus Alexandrinus in 39. homilijs, quas ἐορταστικὰς vocauit à denunciatione festi Paschæ, Pascha celebrandum dicit, nunc secundum consuetudinem Apostolicam, nunc secundum Apostolicam vel Euangelicam traditionem. Athanasius vero in epistola de synodis Arimini & Seleuciæ, ex modo, quo Concilium Nicænum decreuit Pascha celebrandum, probat ritum illum pro Apostolica traditione habitum fuisse.

lib. 5. Eccl. hist
6. 22. 25.

CXIII. Cum quo conuenit, quod post habitum Concilium ad Ecclesias Constantinus Augustus scripsit, inde à prima Passionis Dominica die, ritum illum tanquam veriolem & synceriolem obseruatum fuisse, & quod Eusebius non dubitauit asserere omnes totius orbis Ecclesias, præter Asiaticas, consuetudinem eandem ex Apostolica traditione ad tempora vsque Victoris continuatam tenuisse. Episcopos quoque in synodo Palaestina congregatos in decreto suo de Paschatis traditione ex Apostolorum successione gradatim ad eos deducta per multa differuisse.

2. epist. ad Cor.
6. 16.

CXIII. Nec ab hoc dogmate longè abludit tum factum, tum Doctrina Apostoli Pauli: factum quidem, quia B. Lucas Act. 20. scribit eum aliquando festinasse, si possibile esset, vt diem Pentecostes faceret Hierosolymis, & in priore epist. ad Corinthios ait, se per mansurum Ephesi vsque ad Pentecosten. Vnde non obscure consequitur, certam & vni formem tum fuisse obseruationem Pentecostes, ac proinde etiam temporis Paschalis. Quam enim, inquit B. Epiphanius contra Aërium, Pentecosten celebrabat, si non & Pascha celebrabat? Ideo enim Pentecostes dicitur, quia inter festum Resurrectionis Christi & missionem Spiritus sancti, quinquaginta dies intercedunt.

Quod

CXV. Quod si contendas cum B. Chrysoftomo priorem locum de Iudaica potius quam Christiana Pentecoste exponendum esse; posterior tamen de Christiano potius cum Epiphanio, commodiusque intelligitur, cum neque potuerit extra Hierosolymam Sacrificium fieri neque Pentecoste secundum legem Leuiticam sine Sacrificio celebrari.

CXVI. Doctrina vero Pauli expressa est in epistola ad Colossenses his verbis. *Nemo ergo vos iudicet in cibo, aut potu, aut in parte diei festi.* In parte enim diei festi is propriè iudicatur, qui festum Paschæ eo die agit, quo egerunt Iudæi, vti eum locum Pius Apostolicus in ep. sua decretali intellexisse videtur, & hic intellexit Tubingensis. Col. 2.
Thes. 173.

CXVII. Ergo certum & indubitatum est, ritum Paschatis ex Apostolica traditione manuisse. Quoniam vero hæc traditio ignota fuit quibusdam Orientalibus Ecclesijs, aliam contrariam sed commentitiam traditionem prætendentibus à B. Ioanne Euangelista, & Philippo Apostolo acceptam, ingens mox controversia excitata est de Paschate; quam cum Romani Pontifices hortationibus suis & decretis grauissimis componere omni ex parte non possent. Oecumenico Nicæno Concilio tandem opus fuit, vt communitotius orbis sententia omnibus persuaderetur non Asiaticorum, sed Romanorum, & præcipuarum totius orbis Ecclesiarum consuetudinem esse Apostolicæ traditioni consentaneam. Eusl. 1.3. de vita Const.

CXVIII. Hæc omnia si Disputator cum suis asseclis accuratè expendere voluisset, non tam leuiter, & imperitè effutiuisset certum diem Paschatis ab Apostolis nec institutum nec mandatum, sed nec ante Nicænum conuentum alicubi constitutum fuisse.

CXIX. Sed nunc audiamus, quemadmodum Tubingensis prober, liberam esse debere festorum obseruationem. B. Paulus inquit, reprehendit Galatas, *quod dies obseruarent & menses & tempora & annos,* & in historia tripartita à Socrate dicitur, *Mentem Apostolorum non fuisse de diebus sancire festiuitatum, sed conuersationem re- etiam & Deipradicare culturam.* Gal. 4.
Lib. 9. c. 38.

CXX. Quod argumentum à Chemnitio quoque in examine
F obiectum

Chem. 4. p. de obiectum non aliunde, quàm ex Hæreticorum Nouatianorum
festis. schola profectum est: Nam & Nouatiani Angari Bithyniæ pu-
 blica coacta Synodo decreuerunt liberam & indifferentem re-
 linquendam esse obseruationem Paschatis, & Socrates, vt No-
Trip. l. 9. c. 37 de Paschæ, festorumque celebratibus, de ieiunandi ritu & alijs
Socr. lib. 5. c. tulisse, quod cum omni antiquitate pugnare & hætenus ostendi-
20. 21. mus, ac porro ostendemus.

*Quo sensu B. Paulus in vitio posuerit Obseruatio-
 tionem dierum, mensium, anno-
 rum.*

Gen. 1.

CXXI. Apostoli verbis non omnes reprehendi dierum, & temporum obseruationes certum est, nisi decretum antiquum Dei, vt luminaria cæli sint nobis *in signa & tempora, & dies, & annos*, rescindamus; nisi Astronomiam omnem, Ephemerides, Prognostica, omnemque vitæ humanæ consuetudinem, quæ sine obseruatione temporum consistere non potest, è medio tollamus.

Ep. 119. ad Ianuar. 6. 7.

Gen. 1.

CXXII. Non arbitretur quisquam sapiens, inquit B. Augustinus ad Ianuarium, obseruatores temporum reprehendendos, qui dicunt, *Non proficiscar hodie, quia tempestas exorta est, aut non nauigem, quia adhuc sunt hybernæ reliquiæ: aut tempus seminandi est, quia imbribus autumnalibus terra satiata est: vel si qui forte alij naturales effectus circa motum aëris & humoris ad variandas temporum qualitates in syderum ordinatissima conuersione notati sunt, de quibus dictum est, cum conderentur: Et sunt in signis & temporibus, & diebus & in annis.*

CXXIII. Sicut vero in vita ciuili, sic nec in spiritali, & Ecclesiastica omnes potest condemnari temporum obseruatio,
non

non tantum propter ordinem & disciplinam, vt fatentur sectarij, sed etiam propter significationem Sacramenti, vt de festo Paschatis & ieiunio quadragesimæ scripsit B. Augustinus; qui & alibi ipsum Christum & S. Ioannem Baptistam, non obscure facit obseruatores temporum, cum scribit eo die natum B. Ioannem Baptistam quo incipiunt decrefcere dies, vt humiliaretur homo: eo autem die natum Christum, quo incipiunt crescere, vt exaltaretur Deus.

Serm. 2. de Natiui. S. Io. Baptista.

CXXIII. Ambrosius quoque Christum inducit obseruatorem temporum in sua Passione his verbis. Inde est, quod ipse Dominus cum opera in terris miranda fecisset, tempus Passionis esse memorauit dicens: Pater, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te. Ergo & diem & horam exquirimus, vt scriptura nos instruit. Propheta etiam Dauid dicit, tempus faciendi Domine, petens accipere sensum ad cognoscenda Domini testimonia. Ecclesiastes ait. Omni rei tempus. Hieremias clamat. Turtur & hirundo, agri passeret agnouerunt tempora introitus sui. Quid autem euidentius, quam de Passione Domini dictum videri: Agnouit bos possessorem suum, & asinus praesepe Domini sui? Hoc igitur tempus praecipue scire debemus, (Pascha) quo per vniuersum orbem consona sacra noctis fundatur oratio, quia & tempore commendantur preces. sicut scriptum est. Tempore accepto exaudiui te, & in die salutis audiui te. Hoc est tempus de quo Apostolus dixit, Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Hæc ille.

In Ep. 83.

Ioan. 17.

Psal. 118.

Ecc. 3.

Hierem. 8.

Esa. 1.

Esa. 49.

2. Cor. 6.

CXXV. Ergo tota Apostoli oratio fertur tantum in superstitionibus vel Mathematicorum vel Iudaizantium, qui veteris legis ritus praeter fidem faciebant ad iustitiam & salutem necessarios, obseruationes: vtrumque enim commentarium liberum reliquit Augustinus.

In Ep. ad Gal.

CXXVI. Si de Mathematicorum superstitionibus intelligatur, (quod magis probauit August. propter illa verba proximè antecedentia; Quomodo conuertimini iterum ad infirma & egena elementa, quibus denuo seruire vultis? Non, n. inquit, poterant Galatae vel iterum

Ambr. ep. 48.

& in comment.

Aug. ep. 118.

119. in enchir.

F 2 conuerti c. 79.

Ep. 119. ad
Ioan. c. 7.

conuerti vel denuo seruire circumcissione, alijsque ritibus Iudaicis, qui nunquam fuerant circumcisi) obseruationem dierum, & mensium & annorum deuulgatissimo errore Gentilium interpre abimur, qui in expectandis euentibus vitæ ac negotiorum ac Astrologis & Caldæis notatos dies obseruabant; qui dicunt: inquit B. Augustinus, *Non proficiscar quia Luna sic fertur: vel proficiscar, vt prospera cedant, quia ita se habet positio syderum. Non agam hoc mense commercium, quia illa stella mihi agit mensem, non plantem hoc anno vineam, quia bissextus est.*

CXXVII. Si vero de Iudaizantium superstitionibus, qui in religione Christiana, Sabbathum, Neomenias, mensem primum in quo 14. die fiebat Phasæ, annum 50. Iubilæi, obseruandum volebant, quod cum Græcis interpretibus magis probat Hieronymus locus intelligatur, nihil obesse potest Christianorū, ferijs quæ similitudinem quandā cum Iudaicis retinuerunt. Magnis enim de causis, Iudaicam illam obseruationem temporum antiquauit Apostolus, quæ in nostra festa non coueniunt.

CXXVIII. *Prima est, quia vt plerique omnes, veteris legis, ritus erant umbra & figura futurorum, omnia enim, inquit Apostolus, in figura contingebant illis, ita præsentem corpore & veritate hoc est, Christo, ac lege Euangelica significationem suam amiserunt. Quare neque sine manifesto errore festa Iudaica post aduentum Christi, vt quæ significatione fallebant, obseruari poterunt. Illi, inquit B. Augustinus contra Adimantum Manichæum (qui Catholicorum quoque festa, vt nunc faciunt sectarij, sententia Apostoli euertere conabatur) ea seruiliter obseruabant (Iudaizantes) non intelligentes ad quarum rerum significationem & prænuntiationem pertinerent. Hoc in eis culpatur Apostolus. Nam nos quoque, & dominicum diem & Pascha Solemniter celebramus. & quaslibet alias Christianas dierum festiuitates. Sed quia intelligimus quo pertineant, non tempora obseruamus, sed quæ illis significantur temporibus.*

in Comment.
Gal. 4. CXXIX. *Altera est, quia seruillem & cum libertate Christiana omnino pugnantem sequebantur temporum obseruationem. Non enim, inquit Hieronymus, Iudæis fas erat omni tempore immolare agnum, Pentecosten agere, tabernacula figere, ieiunare quotidie: Nobis autem Christianis omnes dies sunt æquales, licet enim nobis vel ieiunare*
sema

semper vel semper orare, & diem dominicam accepto Domini corpore inde-
sine ntur celebrare

CXXX. Si quæras ab eo, cur ergo dies certi, agendis festis, &
ieiunijs constituti sint? Respondet id factum esse, tum vt in vnum
pariter omnes veniremus, & ex conspectu mutuo maiori lætitia in Ecclesijs
afficemur, tum quia multi sunt, qui magis seculo vacant, quam Deo,
nec possunt, imo nolunt toto in Ecclesia vitæ suæ tempore congregari, &
ante humanos actus Deo orationum suarum offerre sacrificia. Quotus quis-
que enim est, inquit, qui saltem hæc pauca, quæ statuta sunt, vel orandi,
tempora, vel ieiunandi semper exerceat?

In i comment.
ep. ad Gal.

CXXXI. Tertia est, quia lex vetus ante prædicatum Euange-
lium olim fuit instar muri, vt habet S. Theodoretus, quo fideles
concludebantur, sed vsque ad Christi aduentum, in quo ab-
iecto muro, & vt Apostolus alibi loquitur, macerie medijs parietis solu-
ta, omnes facti sunt filij libera, libertate qua Christus eos liberauit. Prius
autem, inquit Apostolus, quam veniret fides, sub lege tenebantur con-
clusi, in eam, id est vsque ad eam fidem, qua reuelanda erat.

Ephes. 2.
Gal. 4.
Gal. 3.

CXXXII. Et rursus fuit instar Pædagogum, quo non indigu-
erunt, nisi vsque ad tempus præfinitum à Patre cœlesti, plenu-
dinem videlicet temporis, in quo misit filium suum factum ex
muliere, vt eos qui sub lege (Pædagogo) erant redimeret. Vbi ve-
nit enim fides, inquit Apostolus, iam non sumus sub Pædagogo. Iustif-
sima ergo Apostoli reprehensio fuit in Galatas, qui obseruatio-
ne cæremoniarum legalium ipsi se in antiquum pistrinum, &
durissimarum legum carcerem includebant, & pædagogum,
clementariamque informationem sectantes, prorsus repueras-
cebant, & à Christo veritatis magistro discedebant.

CXXXIII. Postrema causa est, quia obseruationi tempo-
rum, ceterisque ritibus legis, infirmis alioquin, & egenis elemen-
tis vim omnem iustificandi, attribuebant, fidei adinrebant. Eua-
tuati estis à Christo, inquit, qui in lege iustificamini. At nos fidei, ope-
ribusque ex fide profectis, non autem nudis ritibus vim omnem
iustificandi ascribimus. Nos, inquit Apostolus, spem iustitiæ ex-
pectamus ex fide qua per charitatem operatur: hoc est, vim iustificandi
per charitatem exercet: græcè enim est εὐεργουμένη. Et apud B.
Iacobum Apostolum legimus Abrahamum ex operibus iustificatum Iac. 2.

Gal. 5.

F iij &

Non ex fide tantum, quia fides eius operibus non tantum declarata est, ut sectarij somniant sed consummata & perfecta, ut idem B. Iacobus loquitur.

*Ritum ieiunandi non esse liberum & adia-
phoron.*

CXXXIV. Satis hactenus pro Paschate pugnauimus, veni-
amus nunc ad Christiana ieiunia, & à libertate Lutherana, qua
disputator ea in vniuersum omnia donauit, vindicare co-
nemur.

CXXXV. Primum constat Aërianos ab Epiphanio, Augu-
stino, Damasceno in Catalogum hæreticorum relatos, quod
docuerint ritum ieiunandi cuique relinquendum esse liberum,
& præscripta ieiunia esse contemnenda. Eustachius quoque
Sebastiæ Episcopus teste Socrate, Zozomeno, & Nicephoro, di-
gnitate episcopali exautoratus est, & in synodo Gangrensi ana-
themate iugulatus, quod ieiunia lege Ecclesiastica mandata con-
tempserit.

*Epip. hæ. 75
Aug. hæ. 53.
Dam. l. de hæ.
Socr. l. 2. c. 33
Zozom. l. 3. c. 3.
Niceph. l. 3.*

CXXXVI. Deinde Canon Apostolorum 68. mandat dponi
Clericum, qui indicta ieiunia soluerit. Synodus Moguntina cum
Gangrensi pœna excommunicationis multas communium Ec-
clesiæ ieiuniorum contemptores. Tertullianus faterur Catho-
licæ Ecclesiæ Episcopos vniuersæ plebi solere ieiunia indicere.
Augustinus, Ambrosius, Leo Magnus, & indixerunt ipsi aliquan-
do ieiunia, & docuerunt non leue peccatum admitti indictorum
ieiuniorum transgressione. August. ser. 60. & 62. de temp. Am-
brosius ser. 25. 40 Leo serm. 1. de ieiunio 7. mens. & serm. 3. de ie-
iunio 10. mensis.

*Mog. can. 35.
Gang. c. 19.
Tertul. cont.
Ply.*

CXXXVII. Sunt quidem ieiuniorum quorundam secun-
dum D. Augustini doctrinam liberæ obseruationes: cuius auto-
ritate fieri conatur se hic aduersarius: sed hoc ad omnia ieiunia
trahi non potest.

*Aug. ep. 118.
Basil. ho. 2. de
ieiun. o. Hie-
ron. ep. ad Mar
Aug. ser. 77.
de temp. Am-
br. ser. 25.*

CXXXVIII. Liberum enim non est nec fuit vnquam ieiuni-
um quadragesimæ. Clarè enim docuerunt S. Patres lege siue di-
uina, siue Apostolica indictum esse, ut Basiliius, & necessitate ce-
lebrari, non libera voluntate, ut Hieronymus; & sine peccato
faci-

Sacrilegij totam quadragesimum violari non posse, vt Augustinus, & magis quam Ionatham ieiunium à Patre Saule indictum violentem morte dignum esse, qui sciens prudens violarit, vt Ambrosius.

CXXXIX. Libera quoque non est abstinencia à carnibus in quadragesima, alijsq; ieiuniorum diebus. Omnes enim Christianos cum ieiunauerunt à carnibus abstinuiffe disertè affirmat Cyrillus Hierosolymitanus, Gregorius Nazianzenus, & Theophylus, Alexandrinus. Telephorus verò Pontifex & Martyr in Epistola quadam ad omnes Ecclesias scripsit Apostolos Petrum & Paulum mandauisse, vt ieiunantes à carne abstinerent. Et Concilium Toletanum octauum c. 9. Dominica Resurrectionis reos declarat, qui in quadragesima carnes comederint, & Nicolaus I. ad consulta Bulgarorum in ieiunijs à carnibus abstinendum esse respondit. Cap. 4.

CXL. Liberum non est ieiunium quatuor temporum, inde ab Apostolorum temporibus in Ecclesia Romana receptum, perque vniuersam Ecclesiam hactenus obseruatum, vt clarissimè & sapissimè scripsit Magnus Leo in sermonibus, pro horum dierum ieiunio habitis.

CXLI. Liberum est die Veneris & Sabbathi ieiunare, vel non ieiunare, sed liberum non est vesci carnibus: quia morem abstinenti à carnibus tota seruat Ecclesia Catholica Romana, qui pro lege secundum doctrinam D. Augustini, atque Hieronymi habendus est. Aug. ep. 86.
Hieron. ep. 28.
ad Luc.

CXLII. Cuius Augustini illa quoque epistola doctissima ad Ianuarium receptissima regula est. *Illam quae non scripta, sed tradita custodimus, quae quidem toto terrarum orbe obseruantur, ea vel ab ipsis Apostolis, vel plenarijs Concilijs, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata, atque statuta retineri. Et infra. Ad haec itaque, inquit, ita respondeo, vt quid horum sit faciendum, si diuina scriptura praescribit auctoritas, non sit dubitandum, quin ita facere debeamus, vt legimus. Similiter etiam, si quid horum tota per orbem frequentat Ecclesia. Nam et hinc, quin ita faciendum sit disputare insolentissima insania est.* Ep. 118. c. 1. 5.

CXLIII.

CXLIII. Vnde sequitur plusquam insolentissimè insanos esse huius temporis sectarios, qui non solum disputant, an ieiunandum sit in Quadragesima, & quatuor temporibus, præcipuorumq; festorum peruigilijs, an tempore ieiuniorum delectus ciborum seruandus sit, an necessario Dominica post XIII. Lunam vernalem Pascha celebrandum, quæ hætenus tota per orbem frequentat Ecclesia: sed etiam impiè clamant hos ritus sanctissimos, esse Iudaicos, hæreticos, superstitiosos.

CXLIII. Quæ vero hic noster Disputator ex eodem Augustino pro libertate ieiuniorum obijcit, intelliguntur non de celeberrimis ieiunijs consuetudine vniuersali totius orbis roboratis: sed de particularibus quibusdam, ijsque dissimilibus obseruationibus, quas quæque natio olim à primis Ecclesiarum fundatoribus communi consensu accepit, & Patria consuetudine solenniter retinuit.

CXLV. Sic enim in epistola 119. ad Ianuarium respondet. *Miror sane, inquit, quid ita volueris, vt de ijs, quæ variè per diuersa loca obseruantur, tibi aliqua conscriberem, cum & non sit necessarium, & vna in his saluberrima regula retinenda sit, vt quæ non sunt contra fidem, & contra bonos mores, & habent aliquid ad exhortationem vitæ melioris, vbi-
cunque institui videmus, & instituta cognoscimus, nõ solum improbemus, sed etiam laudando & immitando sectemur.*

CXLVI. Et in Epistola præcedenti, *Alia, inquit, verò, quæ per loca terrarum, regionesq; variantur, sicuti est, quod alij ieiunant Sabbato, alij vero non: alij quotidie communicant corpori & sanguini Dominico, alij certis diebus accipiunt, totum hoc genus rerum liberis habet obseruationes: nec disciplina vlla in his est melior graui prudentiq; Christiano, quàm vt eo modo agat, quo agere viderit Ecclesiam, ad quamcunq; forte deuenit. Quod enim neq; contra fidem, neq; contra bonos mores iniungitur, indifferenter est habendum, & pro eorũ inter quos viuuntur societate seruandum est. Credote aliquando ex me audisse, &c. Mater mea Mediolanum me consecuta inuenit Ecclesiam Sabbato non ieiunantem, cœpit perturbari & fluctuare quid ageret, cum ego talia non curabam: sed propter ipsam consului de hac re Beatissimæ memoriæ virum Ambrosium. Respondit se nihil docere me posse, nisi quod ipse faceret: quia si melius nosset, id potius obseruaret, cumque ego putassem nulla reddita ratione autoritate sola sua nos
voluisse*

Ep. 118. c. 2.

voluisse admonere, ne Sabbato ieiunaremus, subsecutus est, & ait mihi. Cum Romam venio, ieiuno sabbato, cum hic sum, non ieiuno. Sic etiam tu ad quam forte Ecclesiam veneris, eius modum serua, si cupiam non vis esse scandalo, nec quenquam tibi. Hoc cum matri renunciaissem, libenter amplexa est. Ego vero de hac sententia etiam atque etiam cogitans, ita semper habui, tanquam eam caelesti oraculo susceperim, Hæc ille.

CXLVII. Concedit igitur quidem B. Augustinus, varium hoc & multiplex ieiunandi genus liberas habere obseruationes in vniuersali: sed tamen in particulari negat ibi liberas esse, vbi consuetudine inueterarunt.

CXLVIII. Erat Augustino liberum ieiunare Sabbato vel non ieiunare. At cum Romæ degebat, tenebatur ieiunare; Mediolani non tenebatur, custodita videlicet eorum inter quos vivebat in offensa societate. Sicut enim, quod ait Apostolus, verum est, malum esse homini, qui per offensionem manducat: ita malum est homini, qui per offensionem ieiunat.

CXLIX. Itaque in epistola ad Casulanum disertè ita scripsit. In his rebus, de quibus nihil certe statuit scriptura diuina, mos populi Dei, vel instituta maiorum pro lege tenenda sunt. De quibus si disputare voluerimus, & ex aliorum consuetudine alios improbare, orietur interminata luctatio. ep. 86.

CL. Augustino consentit Hieronymus. De sabbato, inquit ad Lucinium Bæticum, quod quaeris, vtrum ieiunandum sit, & de Eucharia an accipienda quotidie, quod Romanae Ecclesiae & Hispanicae obseruare perhibentur, breuiter admonendum puto, traditiones Ecclesiasticas praesertim quæ fidei non officiant, ita obseruandas, vt a maioribus traditæ sunt, nec aliorum consuetudinem aliorum contrario more subuerti. Et rursus. Inaquaque prouincia abundet in suo sensu, & præcepta maiorum leges Apostolicas arbitretur. in ep. 23.

CLI. Nullum igitur sectarius patrociniū inuenit liberarum obseruationum ieiunij in Augustino, cum pleræque omnes, de quibus inter nos & ipsum controuersia est, sint consuetudine vniuersali Ecclesiae confirmatæ, quas sine insolentissima insania, vt diximus, ille putat non posse infringi.

CLII. Quare & decretum prætorium Patrum Concordiæ mancum & mutilum est, quo ex vulgari illo dicto, *Dissonantia*

G

ieiun-

ieiunij non dissoluit consonantiã fidei, pronunciant simpliciter omnia ieiunia esse adiaphora & libera, vnamque Ecclesiam ab alia obritus dissimiles damnari non posse: Cum hoc tantum locum habeat in ritibus, qui variè per diuersa loca obseruantur (vt erat ieiunium Sabbati tempore B. Augustini) non autem in ritibus qui ex traditione Apostolica, & consuetudine totius orbis, non libera voluntate, sed legis necessitate celebrantur.

CLIII. Damnat quidem B. Augustinus, quasdam ieiuniorum obseruationes, sed impias & superstitiosas, vt erat illa, temperandi à carnib. edendis, quod immunda sint. *Quod, inquit, aper- tissimè contra fidem, sanamq. doctrinam est.* Quasdam non damnauit quidem, sed tamen approbare noluit, vt quas præter consuetudinem, quasi obseruationem Sacramenti quidam venerabantur, etiamsi multa, inquit, huiusmodi propter nonnullarum vel sanctarum vel turbulentaum personarum scandala deuitanda liberius improbare non audeo.

CLIV. Quasdam denique sine vlla dubitatione putauit resecandas, sed eas. (quod notet disputator pro sua thesi 43 & 44.) quæ diuersorum locorum diuersis moribus innumerabiliter variabuntur, ita aut vix aut omnino nunquam inueniri potuerint causæ, quas in eis instituendis homines secuti sint. *Quamuis enim, inquit, neq. hoc inueniri possit, quomodo contra fidem sint, ipsam tamen religionem quam paucissimis & manifestissimis celebrationum sacramentis misericordia Dei liberare esse voluit, seruilibus oneribus premunt, vt tolerabilior sit conditio Iudeorum, qui etiamsi tempus libertatis non agnouerint, legalibus tamen sarcinis non humanis præsumptionibus subiiciuntur.*

Ritum celebrandi Cœnam Domini in azymo non esse adiaphorum.

CLV. Superest tertium exemplum ritus adiaphori de celebratione Cœnæ Dominicæ in pane azymo, vel fermentato. *Quem ritum adiaphorum semper fuisse & etiamnum esse confidenter sine vlla distinctione hic affirmat Heerbrandus.*

CLVI. Atqui neque hoc satis idoneum exemplum est ad adiaphoram istam doctrinam stabiliendam. Licet enim in genere Christiano Sacerdoti indifferens, & liberum sit sacrificium Misset peragere in azymo pane vel fermentato, sicut tempore B. Augustini

gustini liberū erat Augustino in genere ieiunare Sabbato, vel nō ieiunare, tamen Latino Sacerdoti in Ecclesia Latina liberum non est illud peragere in azymo, sed necessarium; sicut Augustino Romæ agenti liberum non erat ieiunare Sabbato, sed necessarium. Mos enim populi Dei, vel instituta Maiorum vt ante dixerat Augustinus, pro lege tenenda sunt.

CLVII. Quare & in constitutionibus Ecclesiasticis, extra de celebratione Missarum, cap. *literas*, legimus punitum Sacerdotem, qui in pane fermentato & scypho ligneo Missarum solennia celebrare præsumperat: & Princeps scho'asticorum S. Thomas Aquinas in summa Theologica scripsit non solum peccare Presbyterum in Ecclesia Latinorum celebrantem in pane fermentato: verum etiam Presbyterum Græcum peccare celebrantem in Ecclesia Græcorum in pane azymo.

3. part. q. 74.
a. 4.

CLVIII. Quod verissimum esse cœpit post Concilium Florentinum sub Eugenio III. celebratum, in quo consuetudo Græcorum approbata fuit his verbis. *Item in azymo, siue fermentato pane criticeo corpus Christi veraciter confici, sacerdotesq; in altero ipsum Domini corpus conficere debere: vnumquemq; scilicet iuxta suæ Ecclesiæ siue Occidentalis, siue Orientalis consuetudinem.*

CLIX. Hostilis autem dissidij, quod hastenus inter Græcos schismatos, & Latinos intercessit ob hunc ritum, aliosque similes, quod hic nobis affricare videtur aduertarius, auctores non sunt, nec fuerunt Latini, sed Græci.

CLX. Latini enim semper docuerunt ritum vtrumque Græcorum & latinorum omni culpa vacare: Nam ante exortum schisma Gregorius Magnus in Registro, quem post Aquinatē citat græcus scriptor Gennadius scholarius Patriarcha Constantinopolitanus, etiam causas reddere conatus est, cur vtriq; laudabiliter, & Græci in fermentato, & Latini in azymo sacris mysterijs operentur: *Solet, inquit, multos perturbare, quamobrem in Ecclesia quidam panes azymos, quidam offerunt fermentatos. Romana Ecclesia azymos, panes propterea, quod Dominus sine vlla cōmitione suscepit carnē, Sed cætera Ecclesiæ offerunt fermentatū pro eo, quod verbū Patris*

G 2 indu.

indutum est carne, & est verus Deus, & verus homo. Nam & fermentum commiscetur farine, & efficitur corpus Domini nostri Iesu Christi vini. Sed siue in azymo, siue in fermentato conficiatur, Domini corpus & Saluatoris sumimus.

CLXI. Deinde scholæ Doctores inde ab annis trecentis perspicuè docuerunt panem triticeum fermentatum æquè ac azymum legitimam Eucharistiæ esse materiam, in utroque Missæ sacrum perfici, in altero à solis Græcis, in altero à solis Latinis.

CLXII. Ac denique ante quadraginta annos supra centum, eoque amplius, Romanus Pontifex Eugenius III. aliq; Latini Pontifices, dissidium, quod esse videbatur propter huiusmodi ritus, conuentu publico Latinorum & Græcorum sustulerunt.

C. 20.

Lib. 4. myst.

Miss. c. 4.

CLXIII. Græci verò primum per occasionem eorundem rituum detestabili schismate se ab Ecclesia Romana auellerunt, Latinosque tanquam hæreticos per contumeliam Azymitas, ut habet Leo nonus in epistola aduersus inauditas præsumptiones Michaelis Constantinopolitani & Leonis Acridani Episcoporum, appellarent: cum ipsi veriùs nuncupari debuerint, ut scripsit Innocentius III. fermentarij, ut qui non aliter quàm in pane fermentato Eucharistiam confici posse secundum regulam fidei arbitrentur.

CLXIV. Deinde verò & unionem saluberrimam in synodo generali Florentina perfectam, manuque Palæologi Græci Imperatoris, Patriarcharum aliquot, multorumque Episcoporum & Monachorum subscriptam & confirmatam superbissimè repudiarunt: præmiumque facti sui retulerunt, ut haud multo post exciso imperio turpissimæ Turcorum seruituti subijcerentur.

V. PROBATIO TVBINGENSIS.

The. 62. 63:

142. 143. 149.

160. 179.

CLXV. At audiamus rursus nostrum Calendario martyga pro defensione suorum Adiaphororum obstrepentem. In historia Ecclesiastica, inquit, videre est, Cereemonias non easdem, sed diuersas diuersis in regionibus & locis fuisse obseruatas, de quibus Augustinus dicit. Totum hoc genus liberae habet obseruationes: at Calendarij Gregoriani obseruatio non libera est, nec Adiaphoron iuxta Gregorium XIII. sed adeò

adeo necessaria, ut subcommunicationis poena mandetur omnibus in toto orbe Christiano, ut malint incurrere indignationem Dei omnipotentis & Apostolorum Petri & Pauli. ergo &c.

RESPONSIO.

Pontificem Romanum iure potuisse sub Excommunicationis poena mandare observationem noui Calendarij.

CLXVI. De quibus Ceremonijs intelligendus sit B. Augustinus, & quousque ac quatenus earum quaedam sint liberae & adia-phorae satis diximus. Gregorius verò XIII. sapientissimus mitissimusque Pontifex neque sine ratione iustissima, neque sine diuinarum scripturarum, totiusque antiquitatis exemplis mandatum de obseruando Calendario cum poena Excommunicationis edidit (Quamquam non tam omnibus in toto orbe Christiano quam certis potius, ut Typographis, & ijs, qui ad officium diuinum recitandum tenentur sub poena excommunicationis nominatim mandarit) Quare iniquissimè hic aduersarius optimum virum tantum non transformare conatur in Draconem leges sanguine scribentem, in lupum ululantem, & leonem infernalem in *Tbes. 62. 63. bulla sua rugientem.*

CLXVII. Ratio est manifestissima. Nemo enim inficiari potest, non minus Ecclesiasticum Magistratum sine vlla suspitione Tyrannidis, legem ferre posse sub poena excommunicationis, quae inter spirituales poenas est grauisima: quam policitus Magistratus possit legem ferre sub poena capitis, quae grauisima est inter corporales, si utrobique causa sit grauius & iusta. Cum ergo Princeps Ecclesiastici magistratus Gregorius iustissimam, grauiissimamque causam habuerit, & restituendi, & sub poena Excommunicationis promulgandi Calendarij, quam quae foisti nafuti in Pontificio decreto tyrannidem olfacere potuerunt?

CLXVIII. Dices, Quae fuerit illa grauisima causa? De multis vna haec palmaris est: scilicet ut vniuersus orbis Christianus, in vna eademque formula Calendarij & ratione temporum, Diuinis officijs in Ecclesia peragendis, negotijs ciuilibus in Repub.

tractandis, vti haecenus, summa pace & tranquillitate consentiret. Quam causam qui negat esse grauissimam nã ille non intelligit, quanta confusio, perturbatioque omnium rerum fuisset, si aliqua, quod Deus clementissimus auertit, inter Catholicos dissensio oborta fuisset nec sapientissimus Pontifex Calendarium hoc seculo promulgare attentasset, nisi planè persuasum habuisset Principes, respublicasque Catholicas omnes haud grauate decreto suo, vti factum est, obrempaturas.

CLXIX. De protestantium Ecclesijs, quæ matrem Ecclesiarum non agnoscunt, non admodum fuit anxius & sollicitus, quibus nec mandauit promulgationem Calendarij, nec poenam excommunicationis, qui suo ipsorum iudicio iam excommunicati erant, intendit, si non parerent. Quare si quæ in eorum Ecclesijs incidere, confusiones, bella, seditiones, earum non Pontifex sed ipsimet, qui toti orbi in re adiphora, vtilissimaque consentire noluerunt, auctores sunt, & architecti.

CLXX. Consensum autem illum necessarium, ne quidem à Catholicis comòdè sperari potuisse, nisi appositione anathematis pondus aliquod decreto Pontificio accessisset, obscurum non est. Nam hac mandandi formula & plebæis, idiotisque facile persuasum est, sanctionem rei esse grauissimæ, quam sine crimine violare non liceat; & eruditis, ac rerum Mathematicarum gnaris (qui in tanta ingeniorum, opinionumque de ratione corrigendi Calendarij varietate, vel rationem à Pontifice propositam non approbassent, vel Principibus auctores fuissent, ne illam acceptarent) omnis porrò disputandi occasio amputata est.

CLXXI. Et quidem iustissimè amputata est, quia post tot editos Mathematicorum commentarios, post quæ sitas celeberrimarum Academiarum sententias, post auditas doctissimorum hominum disputationes, post tot Catholicorum, & sectariorum quoque quorundam, qui hanc rationem corrigendi collaudarunt, consensum, aliquis tandem esse debuit omnium disputationum finis: Quem finem facere nemo faciliùs potuit, quam supremus, vt confitetur ipse Lutherus in libro de concilijs ab Heerbrando citatus, Magilstratus; Pontifex scilicet Romanus, summus omnium controuersiarum Ecclesiasticarum arbiter

biter & iudex. *Perpulchrum quidem hoc, inquit, & factu nequaquam
esset difficile, si manum operi supremus ille Magistratus admoueret: quan-
do quidem omnia Astronomorum diligentia ita elaborauerit, ut prater edi-
ctum & mandatum nihil deesse videatur.*

CLXXII. Conferamus idem factum cum exemplis scriptu-
rarum. Adam primus parens noster ob pomi gustatum, rem ex *Gen. 3.*
se adiaphoram & leuem, è Paradyso exterminatus est. Ionathas
paternum de ieiunio edictum per ignorantiam transgressus,
morti addictus est: Ananias & Saphira, quod de pretio agri frau- *1. Reg. 14.*
dassent, vno B. Petri Apostoli verbo, tanquam fulmine icti ex-
spirarunt. Paulus formicarium Corinthium Sathanæ traditum. *Act. 5.*
è cætu fidelium exturbauit, ne modicum fermentum totam
massam corrumpere. Potest ergo & horum successor Ecclesiæ *1. Cor. 5.*
Princeps, anathemate Ecclesiastico ferire, qui in re quantumuis
in speciem leui, & adiaphora grauiorum malorum existunt au-
ctores & publicarum vtriusque status politici & Ecclesiastici tur-
barum, confusionum, seditionum.

CLXXIII. Cum ergo è Catholicis aliqui eo ipso, quod Ca-
lendarium restitutum, si libera eius à Pontifice obseruatio om-
nibus relicta fuisset, recipere nolissent, potuerint maximarum
calamitatum istarum esse auctores, potuit sapiens Pontifex pro-
cellam ex promulgatione sua probabiliter impendentem confi-
lio auertere, & excommunicationis pœnam comminari ijs, qui
Calendarium recipere detrectarent, hoc est, qui ex sua parte cau-
sam darent futuris perturbationibus. Quod enim nolle recipere
Calendarium sit seditioni causam dare, certissimus apud Vinde-
licos probauit euentus.

CLXXIV. Iam quoq; à Pontificio decreto stant illustria ex-
emp'ia venerandæ antiquitatis. Multa enim reperimus anathe-
mata fulminata deritibus, quos isti omnes volunt liberos esse, &
adiaphoros. E multis pauca decerpã. Moguntina Gangrensisq;
venerabilissimę synodi excommunicarunt omnes, q sine necessitate ie-
iunia

C. 9.

iunia ab Ecclesia præscripta soluissent. Concilij Toletani octauis Patres, eos, qui diebus quadragesimæ etiam carnum præsumpserunt attentare, pronunciarunt non solum reos resurrectionis Dominicæ, verumetiam ab eiusdem diei sancta communione alienos.

Can. 1.

CLXXV. Canon Apostolicus septimus deponi iubet Episcopum, Presbyterum, Diaconum, qui cum Iudæis Pascha celebrasset. Synodus verò Antiochena etiam Excommunicationis sententiam in eos protulit, qui decreto Nicæno de Paschate non paruissent. Et ante Nicænam synodum B. Victor Romanus Pontifex Asiaticas Ecclesias, quæ decimaquarta Luna cum Iudæis Christianum Pascha celebrandum esse, contempto ipsius decreto contendebant, à communione Ecclesiastica separauit. Constat autem eandem fere de Calendario nunc, uti fateatur Disputator Tubingensis, ac olim fuit de Paschate, esse quæstionum, cum Calendarium ideo restitutum sit, quemadmodum habet in literis suis Gregorius XIII. ut rectam Paschalis festi celebrationem iuxta S. Patrum, ac veterum Romanorum Pontificum, præsertim Pij Victoris, nec non Concilij Nicæni, & aliorum sanctiones haberemus.

2hes. 29. 30. 31.
32. 34. 35. 176.
177. 178. 180.
182.
Luth. in c. 4.
ad Gal.

CLXXVI. Verum hic Heerbrandus plus æquo laxatis perturbationum habenis cum Luthero suo & Magdeburgicis Centurionibus acerbissimè bacchatur in sanctissimum, antiquissimumque Pontificem Victorem: quem semel, iterum, tertio non veretur appellare *superbum*: in quo spiritus Antichristiam tum suum exercuerit ingenium, cuniculosque egerit, per quos monarchiam & primatum in Ecclesia affectaret. Qui hostili animo, iniuste, tyrannice, propter rem leuissimam, nec tanti momenti totam damnauerit & excommunicauerit Ecclesiam Orientalem. Quem maior decebat modestia & humanitas, maiori etiam sapientia præditum esse oportuerit, quam ut propter adiaphoron ceberet turbaret Christianum.

CLXXVII. At potius maior decebat Doctorem rem Euangelicam stipendiatorum alumnorum præfectum modestia & humanitas in eos Pontifices, qui primo seculo Apostolorum temporibus proximi Romæ vixerunt, quos alias pro veris & germanis Christi vicarijs, Petrique successoribus ipsi venditare solent.

Maiori

CLXXVIII. Maiori quoque sapientia præditum esse oportuerat, quam ut virum sanctum, & in catalogum Martyrum, ut eius Lutherus hic fatetur, *relatum*, & pro cuius sententia cum traditione Apostolica tot stabant Ecclesie, pugnabant synodi orbe toto, appellare superbum, & reum affectati primatus in Ecclesiam, quasi primatum Romani Pontifices aliunde, quam à Christo accepissent. *in lib. de Conc.*

CLXXIX. Nam ne totam huc disputationem de Primatu Romano arcessamus, ex hac ipsa Victoriana historia perspicue demonstrari potest, Victorem tum pro Principe vel Monarcha Ecclesie habitum fuisse, idque tantum Irenæo, alijsque quibusdam displicuisse, quod autoritate sua abuti videretur, hoc est, sine causa graui & iusta à corpore Christi tot refecaret Ecclesias.

CLXXX. Nemo enim in tanto Præfulum numero, qui vel partes Victorianas in synodis tuebantur, vel Asiaticis fauebant Ecclesijs, fuit, qui ei autoritatem anathemate coercendi immorigeras Ecclesias detraxerit. Nemo communionem eum Ecclesiasticam interdixit; nemo decretum eius rescindere, vel abrogare ausus fuit. Nemo denique quicquam ei mandauit, vel prohibuit: sed omnes, ut inferiores superiorem rogarunt & obsecrarunt, ne per seueritatem nimiam autoritate sua abuteretur. Et exitus satis demonstraui, quantum pondus eius decretum apud omnes habuerit: scilicet, ut deinceps ferè omnes Ecclesie morem complexæ sint Romanum, & hæretici habiti, qui pertinaciter Asianis adhæsisent.

CLXXXI. *At hostili, inquit, animo, iniuste & Tyrannicè egit.* Cur quæso iniuste & tyrannicè? Nun quid temere, omni ordine iuris prætermissio, nullo quæsito consilio, mera animi impotentia tam duram sententiam protulit? Atqui Eusebius, vnde illi omnia sua in Victorem spicula depromunt, clarè scribit non Romæ tantum, sed toto ferè orbe innumeras de controuersia Paschatis synodos tum coactas fuisse, omnesque vno consensu, iudicioque ritum Asiaticorum explosisse. Romanum approbauisse. Cur igitur, inquam, iniuste egit? *Quia, inquit, damnauit ob rem leuiusculam & adiphoram nam liberum erat XIII. Luna, vel alio sequenti die celebrare. 2. quia ante Victoris tempora nulla erant de*

H

hoc rē-

hoc ritu certamina. 3. quia Polycrates Episcopus, Ephesus literis ad Victoris datis prolixè demonstrat ritum illum Asiaticum ab Apostolis Domini, Philippo & Ioanne Euangelista traditione continua acceptum fuisse. Irenæus verò cum Gallia Episcopis asperè & gravissimè eum obiurgavit, quod tot, tanta sçq; Ecclesias Dei, quæ morem sibi antiquitus traditum custodirent, rescasset. Hæc ille.

CLXXXII. Verum quemadmodum liber, & adiaphorus non fuerit etiam ante Victoris tempora ritus Paschatis copiosè ostendimus. Quod autem iste hunc ritum audet facere, leuisculum, vel vt loquitur Lutherus, leuiculum nec tanti momenti, id verò ieuissimum & absurdissimum est.

In cap. 4. ad Gal.

CLXXXIII. Si enim leuiculus erat, cur Apostolica constitutione, loco & ordine mouetur, qui more Iudaico hoc festum celebrauerit? Cur Pius I. alijq; Pontifices mandatum de eo ediderunt? cur pro hac leui quæstione seculo Victoris toto orbe tot coactæ sunt synodi? cur Polycrates, alijque Asia Episcopi ritum suum toto pene orbe reclamante tam tenaciter retinuerunt? Cur Oecumenicus totius Ecclesiæ conuentus apud Nicænam est habitus? Cur Patres in eo concilio, ipseque Cæsar Constantinus tam grauem fecerunt Paschatis quæstionem? Quid opus erat, vt Patres Alexandrinis, Constantinus verò omnibus congratularetur Ecclesijs quod omnes ritum Romanorum secuti fuerint? Quid necesse erat deinceps tam anxios esse quosdam Pontifices Innocentium, Leonem, Ambrosium, ne error aliquis in celebrando Paschate obreperet? Cur error, qui tempore Zozymi Papæ obreperat diuino miraculo vt refert Paschasinus in epist. 63. Ad Leonem Magnum, est correctus? Cur tam grauius haec tenus questi sunt Astrologi, quod Pascha longius, vitio veteris Calendarij à suis sedibus recesserit?

Eusl. 3. de vita Const. c. 5. 16. 17. 18. Theod. l. 1. c. 10.

Gal. 2.

CLXXXIII. Apostolorum sæculo, circumcisio carnis, Iudaicus ciborum delectus, alijque ritus legis Mosaicæ morte & passione Christi antiquati, reserant leuiculæ & adiaphoræ: & tamen cum in delectu vnus è magnis Apostolis Petrus, imprudenti suo exemplo gentes cogeret Iudaizare, non dubitauit Paulus ei in faciem resistere, quia reprehensibilis erat. Cum vero

Gal.

Galatæ non exemplo tantum, sed doctrina etiam peruersa circumcissionem facere necessariam ad iustitiam & salutem æternam consequendam grauissimè & asperimè eos corripuit. O, inquit, *Insensati Galatæ. quis vos fascinauit non obedire veritati, ante quorum oculos Iesus Christus proscriptus est, in vobis Crucifixus?* Et autoritate Apostolica sententiam pronuntiauit. *Ece ego Paulus dico vobis, quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit.* Et autores noui dogmatis pseudoapostolos non à corpore tantum Ecclesiæ abscindi, sed etiam è medio prorsus tolli optauit. *Vinam inquit, & abscindantur, qui vos conturbant.* Quin & anathema non modo in homines, verum etiam in Angelos, si sua doctrinæ repugnarent, initio huius epistolæ, vel bullæ Apostolicæ, fulminare non reformidauit. *Sed licet nos inquit, aut angelus de cælo euangelizet vobis, præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema sit.* Qua formula loquendi & priorem ad Corinthios, in qua multa de ritibus huiusmodi disputauerat, clausit, dicens. *Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema, Maranatha.*

CLXXXV. Similiter fuerit sanè aliquando res leuiuscula & adiaphora, ritus Christiani Paschatis, quæ tamen semper grauissima fuit & sanctissima: sed postquam Asiatici ritum suum decima quarta luna cum Iudæis Pascha agendi fecerunt traditione Apostolica, legeq; Diuina necessarium, atq; decreto Pontificio contempto, ac consuetudine præcipuarum Ecclesiarum contraria deserta etiam in apertam hæresin degenerauerunt, (quæ in ipsam quoq; urbem Romam autore Blasto hæretico, vt habet Tertullianus, iam penetrauerat) Hoc inquam, tam graui vulnere accepto, nõ fuit profecto diutius expectandum Ecclesiæ totius medico Victori, sed mox spirituali Excommunicationis gladio membrum putridum à corpore Ecclesiæ ressecandum erat, ne perniciosum dogma, quod illi nomine Apostolicæ traditionis fecerant plausibile, ad plures serperet Ecclesias.

CLXXXVI. Quod autem Asiani nimio zelo patrij ritus defendendi in errorem hunc deflexerint, ex veterum scriptis planum est. Nam Patres quotquot olim Hæreticorum catalogos texuerunt, Theodoretus, Epiphanius, Philastrius, Augustinus

Damascenus, decima quarta Luna celebrantes Pascha, quos Græci Tessarescaecatitas, Latini Quarta decimanos appellarunt, inter hæreticos sub Victoris tempora numerarunt. Epiphanius certè refert Quartadecimanos Iudaicis fabulis addictos allegasse pro se illud legis. *Maldictus, qui non fecerit Pascha decima quarta die mensis.* Athanasius quoq; in epistola de synodis Arimini & Seleucia scribit Syros & Mesopotamianos claudicasse in festo Paschatis cum Iudæis celebrando. Theodoretus verò ait Quartadecimanos tempore Nicænæ synodi deposito errore suo in Ecclesiam reuertisse. Synodi quoque Palæstinæ Episcopi cum constituisent die Dominico secundum traditionem Apostolicam, teste Eusebio, Pascha celebrandum esse, hæc verba decreto, suo adiunxerunt. *Epistolæ nostræ exemplaria faciliè ad quamq; Ecclesiam mittantur, ne culpa illorum, qui temere & inconsultè suas ipsorum animas erroris prauitate inficiunt, in nos vlllo modo transferatur.*

Epip. her. 50.

Eus. l. 5. c. 25.

Euseb. lib. 5. hist. c. 23.

CLXXXVII. Imo ipse Polycrates apud Eusebium eundem, in ea epistola, quàm ad Victorem & Ecclesiam Romanam scripsit, non obscure significat se in eadem erroris prauitate fuisse his verbis. *Isti omnes, inquit, diem Paschatis decimo quarto die Lunæ ex Euangelij præscripto obseruarunt nihil ab eo instituto ac more planè digressi, sed secundum regulam & normam fidei eam assidue tenuerunt. Atque ipse etiam Polycrates, qui inter hos omnes postremas sanè fero, ex maiorum meorum & cognatorum traditione, quorum libenter infisto vestigijs, illud ipsum perpetuo obseruo. Et rursus. His quæ nobis ad terrorem obijciuntur minimè conturbor. Mei enim maiores dixerunt, quia magis Deo, quàm hominibus obtemperandum. Sic ille.*

Euseb. lib. 5. hist. c. 24.

CLXXXVIII. Hunc igitur errorem Quartadecimanorum, quoniam in Gallijs longissimè ab Asia remotis B. Irenæus ignorauit, vt eius epistola ostendit, mirum videri non debet iusto asperiores ei visam fuisse Victoris sanctionem. Neque Irenæus in literis ex persona fratrum in Gallia ad Victorem datis, asperè & grauissimè, vti clamat Heerbrandus, sed memor nominis sui (ἐπιμαρτυροῦν enim pacis studiosum significat,) & Pontificiæ dignitatis, appositè & conuenienter, teste Eusebio, eum admonuit, vt pacis, concordia & caritatis diligentem rationem haberet.

CLXXXIX. Quod attinet ad traditionem à B. Ioanne Euan-

Euangelista & Philippo, qui vnus fuit e septem diaconis, acceptam, quam Polycrates cum suis Episcopis Quartadecimanis Victori obiecit, ea certiore, firmioreq; traditione à B. Petro & Paulo Apostolorum Principibus profecta, canoneq; Apostolico, & Diuina Hermæ visione confirmata refellitur. *Theod. her. fab. lib. 3. c. vlt* Certè Theodoreus disertè scribit eam, (vt alia multa difficillimis illis temporibus) ex Apocryphis quibusdam Actis natam & propagatam fuisse. Quanquam si dicamus eam pariter cum ritibus quibusdam Iudaicis tandem abrogandis permanuisse, non longè à veritate aberrabimus; non quo aut B. Ioannes, aut Philippus pro Christiano ritu eum morem Pascha celebrandi habuerint, sed quod exemplo Pauli, qui Iudæis factus tanquam Iudæus, & Timotheum circumcidit, & in Cenchris caput totondit, carimoniam illam retinendam censuerit, donec, vt loquitur Augustinus, synagoga cum honore sepeliretur. Ita enim olim in synodo Anglicana, teste Beda, Agilbertus Episcopus per Vvilfridum presbyterum Scotis, qui cum Iudæis Luna Pascha celebrabant, eiusq; ritus autorem esse B. Ioannem Euangelistam ditabant, respondit. *1. Cor. 9. Act. 16. 27. Beda lib. 3. hist. Angl. c. 25.*

CXC. Quantum opinor, sic depulsa est Disputatoris calumnia, nihil vt amplius veritati oblatrare possit. Veniamus nunc ad argumenta minorum gentium, quæ tametsi ex his quæ hæctenus dicta sunt, facile dissolui possint, tamen quia forte apud alumnos Wirtembergicos, quibus Herbrandus præest, pondus aliquod obtinuerunt, prætermittenda non sunt.

VI. PROBATIO TVBING.

CXCI. *Instituere & ordinare, inquit, ad iaphora non penes vnum est Episcopum, Pastorem, vel Doctorem Ecclesiæ, sed penes totam Ecclesiam, quæ mater est familias, & ius hoc habet. Sicut & Apostolus non solum excommunicare vult Corinthium in castuosum, sed cum Ecclesia, non igitur potuit solus Episcopus Romanus corrigendum, publicandumq; suscipere Calendarium.* *the. 38. 41. 92. 94. 1. Cor. 5.*

CXCII. Respondeo hac argumentatione, etiamsi sana & sacra Theologiæ consentanea esset, non euertere factum Romani Pontificis, nam & tota Ecclesia in synodo Oecumenica Tridentina,

ina, ut est in epistola Gregorij XIII: perficiendam, publican-
damq; correctionem Calendarij Romano Pontifici reliquit: Et
ipse Pontifex non ante eam publicauit, quam Christianorū Prin-
cipum, celeberrimarumq; vniuersitatum sententias consentien-
tes cognouisset, virosq; harum rerum peritissimos toto orbe cō-
quisitos ad eam lucubrandam adhibuisset, *vt res inquit, quæ om-
nium communis est, communi etiam omnium consilio perficeretur.*

CXCIII. Hoc si factum non esset, tamen argumentatio al-
lata nihil efficeret contra Episcopum Episcoporum. Nam dicere
penes totam tantum Ecclesiam, tanquam matrem familias esse,
instituire & ordinare ad iaphora, & non penes Pontificem Ro-
manum Ecclesiæ patrem familias, vicarium Christi, successorem
Petri Apostoli & Pauli, è diametro repugnat clarissimæ promif-
sioni Christi, qui non tantum Petro dedit potestatem ad iaphora
instituenti, quod in eius functione minimū est, sed porrectis cla-
uibus, omnem potestatem domus suæ, hoc est, Ecclesiæ reliquit.

CXCIII. Deinde repugnat facto Apostoli, qui in epistola
priore ad Corinthios, cap. 14. & alibi, multa ipse ad iaphora,
non habito Ecclesiarum conuentu instituit; sicut sine Ecclesia
Elymam Magum cæcitate percussit, Hymenæum & Alexan-
dram circa fidem naufragantes Satanae tradidit, Corinthijs in
virga se venturum minatur, nec parciturum; & cum absens
corpore esset, non rogatis Corinthiorum sententijs, vt bonus
Pastor scabiosam ouem à caulis, ita incaustum à cætu fidelium
separauit. *Iam iudicavi, inquit, vt præsens, qui sic optatus est, &c.
tradere huiusmodi hominem Satanae in interitum carnis.* Quod autem
addit (*congregatis vobis & meo spiritu*) vnde iste probat Paulum non
solum, sed cum Ecclesia excommunicasse incaustum, nihil
aliud significat, quam publicam fuisse excommunicationem
Pauli, cuius testes & approbatores fuerint Corinthij, *vt in ore
duorum, vel trium testium, inquit hoc loco Haymo, stare omne ver-
bum.* Et in Ecclesia Romana, qui nominatim excommunican-
tur, publicè coram clero & populo Christiano excommunica-
ri solent.

Repugnat

- 1. Tim. 1.
- 1. Cor. 45.
- 2. Cor. 13.

CXCV. Repugnat quoque totius orthodoxæ antiquitatis exemplis; in qua constat, non modo rituum institutionem, sed questionum grauissimarum definitiones tandem ad sedem Apostolicam, tanquam ad supremam veritatis iudicem relatas esse. Polycarpus B. Ioannis Euangelistæ discipulus teste Eusebio & Ireneo Romam venit, vt cum Aniceto Pontifice Romano de questione Paschatis conferret. Ireneus vero Valentinianos hæreticos auctoritate Romanæ Ecclesiæ repressit: ad quam, inquit, propter potentio-*riorem principalitatem* necesse est omnem conuenire Ecclesiam, id est, eos, qui sunt vndique fideles. B. Cyprianus à Nouatianis vexatus consilium & auxilium Cornelij Papæ implo-*rauit*, qui & schisma à Nouatianis excitatum sustulit. Athanasius ab Arianis pulsus ad Iulium, Chrysostomus ab Ægyptijs depositus ad Innocentium, Theodoretus sede exactus ab Antiocheno Patriarcha ad B. Leonem Papam confugit. Hieronymus, vt in Oriente tutus ab hæreticorum fraudibus esset, à Damaso vel dicendarum vel tacendarum hypostaseôn petit sententiam & auctoritatem. Augustinus disputans contra Iulianum Pelagianum contendit sufficere ei deberre solam Romanæ Ecclesiæ sententiam.

*Eus. l. 4. c. 13.
Iren. l. 3. c. 3.*

*Cyp. l. 1. ep. 3.
Trip. l. 4. c. 150
Chry. epist. 1. 2.
ad Innoc.
Theod. ep. ad
Leonem.
Hieron. ep. ad
Damasum.
Aug. l. 1. con-
tra Iulian.*

CXCVI. Repugnat denique manifestæ & rationi & experientia nostrorum & superiorum temporum. Videmus enim nullum esse aliquando contentionum & controuersiarum finem, (quod suo malo nunc Lutherani & Calviniani miserandum in modum deplorant) nisi ad supremum iudicem & arbitrum tanquam ducem & magistrum veritatis referantur.

CXCVII. Nam quod illi semper appellant ad legitimam placidamque synodum, non afferet velexcitum, vel conciliationem contrarijs factionum pugnantium opinionibus: sed maiores potius, vt euentus hactenus docuit, gignet discordias & seditiones, nisi tandem ad ducem & magistrum totius controuersia se applicauerint, eum, qui promissionem fidei nunquam interitura in Petro accepit.

CXCVIII. Pelagiana hæresis ætate Augustini multorum provincialium comitiorum decretis damnata erat, & tamen fidelis.

Aug. ep. 94.

fidelissimus vetustatis (vti eum vocat Calvinus) interpretis Augustinus, non putauit eam euidenter conuictam esse, nisi calculo quoq; Romani Pontificis repudiaretur.

CXCIX. Ante Pelagianos verò, cum olim maxima & quàm plurimæ synodi, ipseque Cæsar pro Arianis magno furore & successu pugnauisset, tamen pauca Occidentis Ecclesiæ, quæ sedi Apostolicæ adhærescebant, tandem victoriam exciso Arianismo obtinuerunt.

CC. Et vt ad exemplum nostrum redeamus; cum sæculo Victoriano synodi Asiaticæ contenderent more Iudaico esse celebrandum Pascha, Romana verò cum Italicis modum illum tolerandum non esse: Gallicanæ autem existimarent non quidem sequendum, sed tolerandum; quis quæ totantæ controuersæ, difficilimis illis temporibus, quibus generale concilium cogi nondum poterat, exitus aliquando fuisset, nisi vnum ducem Pontificem Romanum omnes Ecclesiæ secutæ fuissent? Certè & concilij Nicæni Patres, vt ipsi in epistola ad Alexandrinam Ecclesiam testantur, Romanum morem in decreto Paschatis secuti fuerunt.

VII. PROBATIO TVBING.

CCI. Verum pergit Tubingensis frustra bacchari in Christi vicarium, vt eius Calendarium è manibus suorum excutiat. *Pa-* *the. 64. 65. 66. et seqq. multis* *pa,* inquit, *Romanus est iuratus Ecclesiæ Christi hostis, ipsissimusq; Antichristus: Calendarium igitur eius nequaquam à nobis est suscipiendum, ne lupum pro Pastore agnoscere videamur. Probat antecedens. Primo, quia sacra scriptura de Antichristo testatur, quod putabit se posse mutare tempora, at correctione Calendarij à Gregorio XIII. mutata sunt tempora, ergo &c. II. quia olim & nunc quoque à multis Spiritu sancto ornatis, & doctrina multiplici præstantibus viris Antichristianismi est conuictus. III. quia publico totius imperij Romani decreto per Ludouicum Cæsarem, Antichristus teste Ioanne Auentino, est declaratus. IIII. quia potestatem & Iurisdictionem, quam querit amissam in Germania, dolo malo, imposturis, vi acquisiuit, imorapuit, Cæsaricida Phoca, qui potestatem tribuendi non habuit, eam conferente.*

CCII. In hac non argumentatione, sed cauillatione Disputator noster proram & puppim thesuum suarum constituisse videtur

detur (vnum enim è primis principijs nouæ istius Theologiæ Lutheranæ & Calvinianæ est, Papam esse Antichristum) Quam multis more suo conuictorum & maledictorum sordibus extra propositum propter Friburgensem quendam Theologum Hagerum compleuit ; qui illum suis vel orationibus, vel disputationibus acrius pupugisse videtur. Sed ille telam, quam cum Tubingensi texere cepit, proculdubio pertexere, si vitam ei Dominus concesserit, non reformidabit. Nos quoniam totam istam Camarinam hic comouere nolumus, ne extra chorum, vt aiunt, saltemus, punctim singulas probationes, quasi obelo confodiemus.

CCIII. Primam quidam: quia locus Danielis de mutatione vel abrogatione insignium quorundam temporū, hoc est, festorum Christianorum propriè intelligitur, quibus memoria Passionis, Resurrectionis, ascensionis, aliaque mysteria anniuersario cultu renouantur. Quæ festa Calendarij correctione Pontifex Romanus non mutauit, nec abrogauit: sed potius mutarunt & abrogarunt ea Lutherani & Calviniani veri præcursores Antichristi. Hieronymus certè & Theodoretus locum exposuerunt de summa Antichristi superbia, qua leges Dei, cæremonias, totamque Rempublicam funditus euertere conabitur.

CCIII. Nec potest Calendarij correctio ad illam Antichristi notam pertinere; nisi faciamus & Nicænos Patres, qui quoque tempora ipsorum opinione correxerunt, & imperatorem ordinesque imperij Antichristianos, quandoquidem hic Disputator optat, vt ab imperio Calendarium corrigatur & publicetur.

CCV. Alteram vero, qui apud Lutherum, Brentium, Illyricum, Heerbrandum, aliosque nouatores è nostris multi Spiritu sancto inspirati, & doctrina præstantes Doctores euicerunt sacrarum literarum Patrumque testimonijs, Romanum Pontificem non posse dici Antichristum. Legat Iacobus, cum ocio abundat, librum octauum de visibili Monarchia doctissimi Nicolai Sanderi; vel si thesibus magis delectatur, disputatione Moguntinam de nouo & falso Antichristo nuper editam. Quæ duo scripta nemo Pseudoeuangelicorum hactentis refutauit.

CCVI. Tertia probatio plena rimarum est. Neque enim tanti apud nos est Auentinus scriptor huius seculi Pontificum Romanorum hostis, semihæreticus, vt fidem eius fabulæ mereantur. Tubingenfi Professori citandus potius erat Tubingenfis præpositus Ioannes Nauclerus, Auentino multo antiquior, & à mendacijs alienior, qui historiam Ioannis XXII. & Ludouici Bauarico-piose est profecutus, & huius fabulæ non commemorat.

CCVII. Præterea, si daremus à Cæsare Ioannem Pontificem declaratum esse Antichristum, vel iure declarari potuisse, quorum vtrumq; falsum est: tamen inde non efficitur omnes Romanos Pontifices fuisse Antichristos; nisi velis ex eo quod in Apostolorum numero Iudas fuit proditor, Apostolos reliquos facere proditores: & ex eo quod in Vircenbergenfi Ducatu est forte Prædicans aliquis fur & latro, omnes Prædicantes Tubingenses facere fures & latrones.

CCVIII. Si quid à Pontificibus aliquando Romanis non ^{καρτερήτοις} si quid ab Ioanne XXII. peccatum fuit, vt ab homine: si asperior, si iniquior fuit Cæsarianis patribus, non probamus, sed vti conuenit, ne Chami simus, excusamus. At Christianum fuisse, Catholicum fuisse, nullum errorē publico decreto, vt Pontifices solent, defendisse, certum; quicquid Caluinus mendacissimè, alijq; nugentur. Pro Antichristo autem illam à Ludouico Cæsare, vel imperio habitum non fuisse, inde clarissimè probatur, quod maior imperij pars ei postea imperium abrogarit. Ad hæc quod ipse per se & alios apud Ioannem eiusq; successores sapissimè egerit teste Nauclero, vt ab excommunicatione absolueretur. Quis autem quærat absolutionem ab Antichristo?

CCIX. Quod ergo Ludouicus tanta animi impotentia, Oreste vel Athamante furiosior, conductis quoque stipendio in hanc rem temerarijs hominibus, Theologis, Poetis, Iureconsultis, rabulis, ciuibus Romanis Pontificijs hostibus (nam Roma desertum Pontifices Auinione degebant in Gallijs) tanquam in hæreticum & Antichristi ante ambulonem sit bacchatus, mirum videri non debet; vtpote qui paulò ante cum venerabili inceptore Occam, alijsq; asseclis à Ioanne Papa fuerat publico anathemate à

te à Christi corpore abscissus, & Sathana traditus, vt spiritus eius saluus fieret in die Domini.

CCX. Totam historiam Ludouici breuiter fide dignus scriptor Trithemius, comprehendit his verbis; Ludouicus, inquit, Imperator uxorem potentis cuiusdam viri abstulit, quocum annis vnde- *In Chron.*
cim matrimonialiter vixerat, eamq; Ottoni filio suo copulauit, vt eo pacto Ducatū Carinthia & Tirolis ad mulierem iure hereditario deuolutū obtineret. Ioannes autem Papa commotus tanta iniquitate, cum nec monendo nec comminando quicquam proficeret, communionem Ecclesie Ludouico interdixit. Ludouicus autem anno Domini 1227. Romam profectus, ibiq; à simplici quodam Episcopo, reclamante Papa coronatus, in concilio suorum Ioannem XXII. temeraria præsumptione deposuit, eundemque hæreticum & schismaticum denunciari cum fecisset, Petrum Corbarium ordinis Minorum Papam constituit. Qui post discessum Imperatoris in Germaniam Pisis relictus, & à Bonifacio Comite Pisano Auinionem ad Ioannem Papam adductus, errore prius recognito, in carcere vitam cum morte commutauit. Persistente autem Ludouico in contumacia sua, ex Clementis Papæ VI. mandato maior Principum pars legit Carolum 4. qui etiam post Ludouici mortem, quæ breui subsecuta est, pacificè imperauit solus: Licet factio Ludouici primum Edouardum Angliæ Regem, deinde Marchionem Misnensem ac deniq; Guntherum comitem de Swartzburg ei opponere conata esset. Deus igitur auctor fuit, vt Pontificis Romani sententia vinceret.

CCXI. Postrema Probatio, purum putum, vt latinè dicam, mendaciū est: nam longè ante Phocæ Imperatoris tempora etiā ipsi Imperatores Pontificem, vel Ecclesiam Romanam pro capite & principe omnium Ecclesiarum habuerunt. Martianus enim in epistola ad Leonem Papam sic scripsit. Tuam sanctitatem principatum in Episcopatu fidei obtinentem inuitamus atq; rogamus ad celebrandam synodum te autore. Et Valentinianus III. in epist. ad Theodosium iuniorem, Romana, inquit, ciuitatis Episcopo, Principatum sacerdotij super omnes antiquitas contulit. Iustianus quoque constit. Nouell. 131. summi, inquit, Pontificatus apicē apud Romanū Pontificem esse, nemo est, qui dubitet. Constantinus etiā III. in scripto ad synodū Romanā, Agathonē Papam vocat vniuersalē principem Pastorum. In

concilio vero Calcedonenſi aſſione 16. omnium Epiſcoporum vox eſt, *Omnem primatum & honorem præcipuum Romano Epiſcopo deberi.*

CCXII. Quod autem Phocas noua conſtitutione declarauerit & conſtituerit Romanam Eccleſiam eſſe caput omnium Eccleſiarum, id rogatu Bonifacij Papæ factum eſt, eo quod Patriarcha Conſtantinopolitanus per ſummam arrogantiam hanc honoris prærogatiuam Romanæ Eccleſiæ detrahere ſit conatus; cum ſe vniuerſalem Patriarcham appellare non dubitauit. Sic enim ſcribit Paulus Diaconus rerum humanarum lib. 8. *Phocas rogante Papa Bonifacio ſtatuit ſedem Romanæ Eccleſiæ, vt caput eſſet omnium Eccleſiarum, quia Eccleſia Cõſtantinopolitana primam ſe omnium Eccleſiarum ſcribebat.*

CCXIII. Super eſt vltima eaq̃ue ineptiſſima Doctõris Tubingeniſis cauillatio ex locis communibus Rhetorum, Neceſſario & vtili deprompta. *Nec enim tanta eſt, inquit, Calendarij vel neceſſitas vel vtilitas, vt propter iſtud totus orbis Chriſtianus ſit turbandus.*

Th. 171. & ſeq.

CCXIV. Quæ quæſo propter Calendarium Gregorianum in toto orbe fuit turbatio? Nunquid potius totus orbis ſumma conſenſione & ſilentio illud recepit, exceptis pauculis proteſtanti-um in Germania Eccleſijs? aut totus orbis, finibus Tubingæ, alijsq̃ue pauculis Germaniæ vrbibus continetur? *Sed inquit, experientia teſtatur, & res loquitur, confuſionem horrendam, diſſipationem ordinis in imperio, euerſionem pacis, bella inteſtina ex iſto Calendario conſecuta eſſe. Cuius verò culpa illa conſecuta ſunt, niſi paucorum Prædicantium clamoribus, & auxiliarijs Tubingenſium ſcriptis, qui ſuis potius cupiditatibus, animiq̃; perturbationibus, quam omnium nationum pulcherrimæ conſenſioni obſequi voluerunt?*

Th. 184. 185.

CCXV. At, inquit, ob rem tam parum neceſſariam non debuit dari occaſio turbationibus. *Potiſſima enim correcti Calendarij cauſa eſt, vt Paſchatis dies eo celebretur, tempore, quo à Concilio Nicæno eſt decretum. Sed nec vera, nec perfectæ eſt illa Paſchatis correctio. O incredibilem ſapientiam Tubingenſium, qui conſtitutionem nobis veriore, perfectioremq̃; Paſchatis breui in lucẽ p̃ducturi ſunt quam 318. doctiſſimi, Sanctiſſimiq̃; Patres in Nicæna ſynodo conſecerint.*

CCXVI. At cur non eſt perfectæ? *Quia non reſpondet, inquit illis*

illi Paschati, quod Christus cum suis celebravit, Apostolis, sed diebus nihilominus differt aliquot. Quid audio? Ergone cum hæreticis quatuordecimanis contra traditionem Apostolicam, contra decretum Nicænum, contra totius orbis consuetudinem, celebrandum est Pascha XIII. Luna cum Iudæis? Christus enim ritu Iudaico Pascha suum celebravit.

CCXVII. Si autem cum Iudæis agendum Pascha est, secundum veriorum, perfectioremque Herbrandinam correctionem cur nemo Lutheranorum illam correctionem hætenus secutus est? Cur nullus Mathematicorum siue Catholicorum, siue Lutheranorum hanc novam corrigendi formulam præscripsit?

CCXVIII. Cur sui immemor, nesciens de quibus affirmet vel loquatur, instar Protei statim mutat sententiam, dum subiungit, non esse opus ut exactè respondeat Paschati à Christo celebrato, quia Mosaicum est, ideoque nihil ad nos, quod non est aliud, quam dicere, non esse opus, ut sit perfecta & vera correctio. Utque magis se implicet, rursus addit, Imò Matth. 15. planè habetur contrarium, frustra inquit saluator, colunt me docentes doctrinas hominum. Bella sanè oratio, quæ non alio spectat, quam ut novus iste Aërius vel Origenista nobis persuadeat, non esse neque necessarium, neque utile, ut vllum tandem Pascha celebremus.

CCXXIX. Certè nullo graviore argumento necessitatè, utilitatèque correcti Calendarij ostendimus, quam quòd inde ab Apostolorum temporibus, Pontificibus Maximis, Prouincialibus synodis, totius orbis concilio, optimo Imperatori Constantino hæc cura & sollicitudo incubuit, ut celebrationi Paschæ is dies deputaretur, qui nunquam in Pascha Iudæorum, hoc est, in XIII. Lunam, quo & Christus celebravit, incideret. Satis enim magna erat necessitas sic diem illum constituere, ne cum Iudæis colludere videremur: sicut magnà hic fingit Heerbrandus necessitatem non recipiendi Calendarij à suis, ne colludere videantur cum aduersarijs & hostibus: vnde periculum immineat ne tandem transfugæ ad nostra castra & signa transeant.

CCXX. Nunc verò alia necessitas corrigendi Calendarij accersit,

I 3

the. 169^e

cessit, quia nisi tandem corrigatur, futurum est, vt alienissimis anni temporibus festa celebrentur, ac resurgentis quidem Christi ferix in hyemem, Nascentis verò in ætatem, quod certissima apodixi demonstrant Mathematici, transferantur.

Tb. 183. 167. CCXX. Sed quia pergit noster Disputator in eptissimè, perinde atque si nec à limine quidem salutasset Mathesin, persuadere stipitibus errorem illum tantum esse solæcissimum *Astronomicum* qui nihil incommodi ex veteri tot seculorum *usitato Calendario siue in Repub. siue in commercij negotiatorum, siue in exercitijs publicorum iudiciorum attulerit, vel allaturus sit, atq; ideo vetus Calendariu non esse temerè mutandū, sed retinendū; ascribā, vt aliquis tandē respondēdi sit finis verba Doctissimi Astronomi Ioannis Stoeffleri Iustingensis errorem veteris Calendarij grauissimè deplorantis, cui proculdubio, vt Professori antè natum Lutheri Euangelium apud Tubingenses celeberrimo, potius quam demonstrationibus Mathematicis, Tubingensis Professor fidem accommodabit.*

IOANNES STOEFLERVS
IUSTINGENSIS IN
Calendario Romano propositione
XXXIII.

Faciant igitur Christianæ Reipublicæ summi principes, Beatissimus Pater & Pontifex Leo X. & sacratissimus Cæsar Diuus Maximilianus secundum exemplum sanctorum Patrum Nicænæ synodi, ex numerosa Theologorum & Mathematicorum, vitæ sanctimonia, & omni moda eruditione conspicuorum multitudine eligant viros harum rerum peritos, qui errores Romani Calendarij & celebrationis Paschæ corrigant, & novos Canones pro decima quarta Luna indaganda condant,
aus

aut veteres renouent, atque reforment. Et est (me iudice) negotium accelerandum, festinandum, atque omni recraftinatione, aut perendinatione sublata definiendum. Nam errores in atate Luna, in positione Aequinoctij apud nos & priscos, in celebratione Paschæ post vigesimam primam lunam & in mense immundis deputato, & alij, sunt heu heu ita manifesti & palpabiles, quod haud quaquam celari possint. Hi etiam errores indies crescunt, & futuris annis (horribile dictu) Pascha, quod in Lune Panselena, hoc est in Plenilunio celebrari debet, si non prouidebitur in, interlunio, hoc est in nouilunio celebrabitur: quare his erroribus obuiandum est, & possum cum poëta Nasone dicere, *Cuncta prius tentanda, sed immedicabile vulnus Ensericidendum est, ne pars sincera trabatur.* O res pudenda nimis, atque despecta, nos Christianos omnibus ferme totius orbis sectis esse ludibrio, derisui ac contemptui; & hodie regij Prophetæ verbum rectè dicimus, Psalms. 78. *Facti sumus opprobrium vicinis nostris, subsanatio & illusio his qui in circuitu nostro sunt.* Iudæi quidem sanniones & hostes nostri infestissimi, compluribus erroribus oppleti, gaudent nos posse erroris argui, qui sane error non nostra negligentia, sed antecessorum maioribus fidei negocijs præoccupationem latenter admissus. Itaque nostra tempestate Romanum Calendarium ob temporum vicissitudinem collapsum, & propemodum abolitum est. Quis excæcatorum Iudæorum sannas opprobria, conuitia, irrisiones, contumelias, quibus nobis indies illudere moliantur enarrare posset? Autumant nos sub figmëto quodam asserere Christum passum sepulcrum, ex mortuis resurrexisse, atque in cælum ascendisse: Quod non tantum nostro tempore, sed etiam olim tempore Dni Alberti Magni Sueui Præfulis accidisse ex eius verbis facile conijci. es, inquit enim, *Inimici fidei de hoc glorientur, quia ex illo errore, intellige de Paschæ obseruatione, nos in alijs pariformiter errare subsument.* Quapropter confidenter cum Ioanne Eckio Germano Theologo celeberrimo in libello de vera Paschæ celebratione asserere possum; Quod summus Pontifex nullo pacto auerti debet, quin
tam

tam laudabile fidei orthodoxæ negotium pro ea qua valet in Ec-
 clesia Dei autoritate, feruentissimo zelo exequatur: etsi nulla
 alia subesset, sufficeret Iudæorum insolentia nobis de tali errore
 insultantium. Ad alias nunc propero sectas, Manichæos, Mahu-
 metanos, Turcas, Sultanos, nos subsannâtes, cum audiunt erro-
 res nostros circa nostri Mesiæ resurrectionem, & eandem quo-
 tannis nullo certo canone, nullo definito tempore peragere. To-
 to profecto corpore & animo pertremisco, cum mecum cogito
 Manichæos Manetis Hæresiarchæ Bema, id est, diem, quo bitha-
 natos infœlicissimam animam eiecit, quotannis stato die festif-
 simè celebrare, Mahumetanos quoque Nigrites, Mauros, id est,
 Leuco æthiopes, Azagenos, hoc est, Arabes, Syros, & alios Mahu-
 metis assequaces annuatim statuto & determinato die celestissi-
 mi Mahumetis diem obitus magno apparatu obseruare. Turcas
 præterea Sultanos, Barbazinos, Serretos, & alios innumeros Ido-
 lolatras constituto & certo tempore Cacodæmonibus, Idolis &
 statuis festa celebria peragere. At nos Christianos Pascha nostrum
 sacratissimum vago & deuo quodam calculo celebrare, & vana
 opinione super huiusmodi celebritate fluctuare. Summopere i-
 gitur anniti debemus, vt Paschale sacrum iuxta Patrum decreta
 obseruetur; vt à commemoratis sannis, & calumnijs immunes
 esse possimus: quo facto reliquis nationibus, potissimum Iudæo-
 rum Pascha nostrum veritati innixum præualebit, eis formam &
 veritatem obseruationis huius præcepti manifestabit, & eorum
 errores arguet atque corriget.

C O N I E C T V R Æ
 N O V A E T O B I A E M O L L E R I
 Crimmicensis Astronomi de Anno corre-
 ctionis Calendarij proponuntur
 & exploduntur.

CCXXII. Cum huiusque Disputatio hæc apologetica decur-
 risset, in manus incidit breuis quædam instructio de Calendario
 Gregoriano, vel reformato, hoc anno à Tobia Mollero Astrono-
 mo ger-

mo germanice edita, quæ quamuis refutatione seria indigna sit, ne tamen fucum faceret imperitis, eadem fidelia dealbanda, vel potius denigranda videbatur: vt omnes intelligant quàm vanis & falsis coniecturis lucem reformati Calendarij Matæologi isti obscurare conentur.

CCXXIII. Primò itaq; contendit (vt breuì comprehendam, quæ ad hunc locum pertinent) Vaticinium Danielis de abominatione desolationis in templo, pertinere ad Pontifices Romanos. Idq; prolixè & obscurè probat cum ex alijs vaticinij circumstantijs, tum imprimis ex illa, quod in cap. 7. ex quarto Romanorum regno asserat confurrecturum regem potentioribus, qui putabit se posse mutare tempora & leges. Dan. 9.
Matth. 24.

CCXXIII. Addit deinde, cum manifestum sit Pontifices Romanos mutandorum temporum & legum sibi vsurpasse auctoritatem: videndum esse, quando primum ceperint mutare tempora, quotque anni inter primam mutationem, & postremam hanc Gregorij XIII. intercesserint. Nam si tot, inquit, anni intercesserint ab inchoata abominatione desolationis, quot vaticinio Danielis, & B. Ioannis in Apocalypsi exprimuntur, dubitandum non est, Calendarij Gregoriani publicationem notam esse reuelati Antichristi, breuìq; mundi finem consecuturum. Apoc. 11.

CCXXV. Quod autem reuera eo anno, quo Calendarium reformatum promulgatum est, numerus annorum in Apocalypsi prædictus completus fuerit, ita probat. Concilium Nicanum, in quo Romani Pontifices primum mutarunt tempora & leges, & diem Paschæ in alium diem, quàm Deus mandarat, transtulerunt, celebratum est anno à partu Virginis, 323. Quibus annis si alios 1260. de quibus vaticinatus est, B. Ioannes in Apocalypsi, addideris, efficies annum à nato Christo 1583. eum, quo Gregorius rursus mutauit tempora & Calendarium nouum diuulgauit. Vnde sequitur Calendarium illud manifestam esse notam abominationis & Antichristi.

CCXXVI. Si dicas in Daniele numerum esse maiorem, videlicet, 1290. annorum. Respondet numero B. Ioannis initium secundæ Abominationis, Danielis verò finem & exitum significari, qui vsque ad annum 1606. &c. se extendat.

CCXXVII. Vt verò frigiditas has coniecturas mendaciunculis quoque exorneret, addit sub annum à Christo nato 316. Syluestrum

strum à Constantino Cesare primum Papam constitutum esse, & refertur, civitate Romana ab eodem donatum. Vocem autem hanc mox de caelo audiam. Hodie abominatio in Ecclesiam inuecta est. Hac haberi in decreto Pontificio, & multis chronicis.

CCXXVIII. Deniq; vt dignum patella sit operculum, hoc est, totius Molleranz ratiocinationis finis respondeat cum principio, hortatur Papam Romanum, vt decretum de Calendario reformato quamprimum rescindat, si saluus esse velit, & Pascha in diem diuina lege semel constitutum reponat, eo quod fas non sit à diuinis recedere mandatis, vel mutare tempora & leges, nisi locis suis, in quibus ea Deus constituit, restituantur. At proinde non immerito à toto Romano imperio summo studio & diligentia hanc rem considerandam & perpendendam esse.

R E S P O N S I O.

CCXXIX. Quid obsecro est scripturas ad sui perditionem deprauare? quid totius Antiquitatis ignorare historias? quid hospitem agere in Theologia? quid gnauiter impudentem esse, si hoc non est? cum in tota hac ratiocinatione, Prognostica potius quam Theologica, vt perspicue dicam, tot sint errata, quot verba. Ego præcipua tantum commemorabo.

CCXXX. PRIMVM ERRATVM est in fundamento Molleranz suppurationis, cum ait in Imperio Romano primum mutata esse tempora, tempore Concilij Nicani. Nam ex Imperatoribus Romanis annus primus emendauit C. Iulius Cæsar. Ex Pontificibus verò Romanis, multo ante Concilij Nicani tempora, si quis alius, tempora mutauit PIVS I. qui decretum edidit, vt per vniuersum orbem Pascha die Dominico post XIII. Lunam Æquinoctij Verni celebraretur: aut potius mutarunt Principe Apostolorum Petrus & Paulus, quorum ille traditionem in edendo decreto est secutus.

CCXXXI. SECVNDVM ERRATVM est, quod ait, in Concilio Nicano mutata esse tempora vel correctum Calendarium, cum tantum in eo traditio Apostolica, decreta Romanorū Pontificum Pij & Victoris, & consuetudo totius pene orbis in celebrando Paschate sit confirmata, induciturq; pauci Asiatici populi qui

qui cum Iudæis Pascha agebant, vt morem trium maximarum orbis partium, quod & fecerunt, deinceps sequerentur.

CCXXXII. TERTIVM ERRATVM est, quod non aduertit se hoc commento suo non solum sanctissimum Romanum Pontificem Syluestrum, sed etiam doctissimos totius orbis Patres, quorum quidam etiam miraculis clari fuerunt, ipsumque adeo Magnum Constantinum Cæsarem inturpissimam vocare suspicionem, quasi iam tum in illis *mysterium iniquitatis* operari cæperit, & cuniculos egerit *iniquus ille, homo peccati, & filius perditionis, cuius aduentus est secundum operationem Sathane*, vti Antichristum describit Apostolus.

2. Thes. 2.

CCXXXIII. QVARTVM ERRATVM est, quod Pontificibus Romanis, quæ in Concilio Nicæno decreta fuerunt ab orbis totius Pontificibus attribuit: cum Pontifex Romanus SYLVESTER in eo Concilio non fuerit. Fuit quidem illud indictum confirmatumque eius calculo: sed & Legati eius Victor & Vincenius cum Ofio Cordubensi primi Concilio subscripserunt, verum hæc omnia sectarij, inter quos est Mollerus, pro fabulis hætenus habuerunt.

CCXXXIII. QVINTVM ERRATVM, vel potius mendacium est, quod fingit, Syluestrum esse primum Papam Romanum, & constitutum quidem à Cæsare Constantino, cum Syluestrum totis trecentis annis minimum 30. Pontifices antecesserint, quorum primus fuit Apostolorum Princeps B. Petrus, quem Papam constituit IESVS Christus. Neque Sylvester beneficio Constantini ad Pontificatum peruenit: sed Potius Constantinus à Sylvestro iam tum Pontifice ad Christi Religionem est perductus. Constat enim ex probatis veterum historijs cœlesti viso monitum Constantinum, Papam Syluestrum in monte Soracte latitantem accersuisse, vt sacro baptismi lauacro à lepra animi & corporis ab eo sanaretur. Quod autem ille clarissimum nomen B. Sylvestri, donatione Constantini, & nescio quo commentitio Oraculo obscurare conatur, mera impudentia est, cum constet ab omnibus sectarijs, Donationem Constantini, licet immerito, pro anilibus fabulis haberi: quare fabulosum est & illud

K 2

cœleste

coeleste Oraculum, quod iste in anonymis & corrosis quibusdam chronicis inuenit, & Ioannes Nauclerus chronographus explodit. Vnde efficitur Tobiae Astronomi coniecturas profundamento nihil habere quam fabulas.

CCXXXV. SEXTVM ERRATVM est, quod supputationem suam de annis regni Antichristi certam facere conatur ex re incertissima, hoc est, anno quo synodus Nicana celebrata est, quem vult esse à partu virginis 323. cum pauci vel nulli eum annum assignent, plures vero vel 324. vel 325. vel 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 338. Illa communis ferè omnium sententia est, celebratam esse Paulino & Iuliano in Vrbe consulibus, quem annum in 325. à natali Christi incidisse ex Græcis Scriptoris demonstrat Onuphrius Panuinius, & Iosephus Schaliger, Adde nec certum esse, numeo anno decretum editum fuerit de Paschate, cum Græci scribant Synodum illam in tres, eoque amplius annos extractam fuisse,

*comm. in lib. 2
fast. Ioseph. lib.
5. de emendat.
temp. Niceph.
lib. 8. c. 26.*

CCXXXVI. SEPTIMVM ERRATVM est, quod ait *Calendarium Gregorianum promulgatum esse anno Domini 1583* cum promulgatum & receptum fuerit anno 82. vt constat ex libellis de Calendario Gregoriano Romæ & Venetijs editis, & recentibus nostrorum & exterorum testimonijs, & Pontifex in Bulla annum 82. annum Correctionis appellari voluit.

CCXXXVII. OCTAVVM ERRATVM est, quod putat *Nicanos Patres, Romanosq; Pontifices contra Dei Mandatū transfuisse Pascham Diem Dominicum*: cum illi nihil aliud de Paschate sanxerint, quam quod ante ipsos à totius orbis Synodis, & ab ipsis adeò Apostolis constitutum erat & seruatum. Qui certè contra Diuinum mandatum peccare non potuerunt, cum nullum in noua lege Diuinum de Paschate celebrando decretum extet.

CCXXXVIII. Extat quidem mandatum in veteri scriptura de Paschate, sicut de circumcissione, alijsq; ritibus Iudaicis, sed illud accessione nouæ legis est abrogatum; sic vt Paulus gratissimè in eos non semel inuehatur, qui suo tempore Diuina lege putabant obseruationem Iudaicorum festorum esse necessariam. *Dies, inquit, obseruatis & mensis, &c. Nemo vos iudicet in cibo aut potu, aut parte diei festi, &c. scate, & nolite iterum iugo seruitutis contineri.*

Itaq;

*Gal. 4. 5.
Col. 2*

CCXXXIX. Itaque cum iste ineptus Theologus optat, ut imperium totum in posterum Pascha celebret secundum mandatum Diuinum, nihil aliud optat, quam ut omnes efficiamur Iudæi. Quoniam ut testificatur Apostolus, qui vnâ legem facit necessariam, *debitorem se constituit vniuersæ legis faciendæ.* Etrur. Gal. 5. sum dum hortatur Papam, ut Pascha in locum à Diuina lege constitutum restituat, ne in eum nota Antichristi conueniat, id potius agit, ut Papa fiat Antichristus, quia inter notas Antichristi veteres Patres posuerunt quod sit futurus Iudæus, & ex tribu Dan originem habiturus, & populum ad Iudaizandum compulsurus. *Amb. in 2. Theff. 2. Hiero. in c. 11. Dan. Greg. in registro l. 11. in l. 6.*

CCXL. NONVM ERRATVM est, quod emendationem temporum vel Calendarij somniat ad eam mutationem temporum & legum, quæ inter notas Antichristi à Daniele ponitur, pertinere. Cum emendatio Calendarij res sit non Catholicorum tantum, sed sectariorum quoque iudicio, qui aliquid ex Astronomia degustarunt, optima, vtilissima, saluberrima. Mutatio verò temporum in vaticinio Danielis (sicut alia omnia, quæ filio perditionis Antichristo ibidem attribuntur, ut quod sermones contra Excelsum loqueretur, quod sanctos altissimi contemneret, quod putabit se posse mutare (Dei) leges, quod iuge sacrificium auferret, res est pessima, perniciosissima, pestilentissima. *ep. 3.*

CCXLI. DECIMVM ERRATVM est, quod, cum ex vaticinio Danielis probare cepisset Pontificem Romanum Gregorium XIII. propter mutationem temporum ab eo factam, esse Antichristum, & non succederet annorum supputatio in numero à Daniele assignato, mox delapsus est in Apocalyp. sin B. Ioannis, in qua cap. 11. forte inuenit 1260. dies; non considerans de quo vel quibus loquatur B. Ioannes: qui certè non de Antichristo, sed de duobus testibus vaticinatur tempore Antichristi venturis, qui induto sacco 1260 diebus prophetabunt, & tandem occidentur. Quod de Elia & Henoch veteres Patres acceperunt, & ab Ecclesia Catholica, ut loquitur Arethas, inuoluntarily recipitur. *Hier. in Matt. Aug. lib. 9. de Gen. c. 4. 6. Greg. 9. moral c. 4. Dam. 4. c. 28. Lactan. lib. 2. instit. c. 17. Theod. in vlt Mala. Arethas, Be-*

CCXLII. VNDECIMVM ERRATVM est, quod cum numerum Danielis cum numero Apocalypsis conciliare nititur, *da, Richar. in Apoc.*

2. Thes. 2

2. Thes. 2

nititur, id agat, vterrorem errori cumulet. Primum enim duas cogitur fingere abominationes, desolationes & reuelationes Antichristi, alteram anno Christi 383. tempore B. Syluestri: alteram 1583. tempore Gregorij XIII. cum vaticinium Danielis vnus tantum abominationis, & epistola D. Pauli, vnus reuelationis Antichristi meminerit. Deinde nouum ipse prophetam agens, vaticinatur, q̄ omnes Deus mortales celauit, breui fore mundi finem, sub annum scilicet Domini 1606. quo vaticinium Danielis de 1290. diebus completur, & regnū Antichristi, quem Dominus illustratione, vt habet Apostolus, *aduentus sui destruet, terminabitur.* Postremo vt in arte quoque sua Magister esse desinat, annos non rectè computauit. Nam si annis 323. qui concilium Nicænum antecesserunt, addas annos Danielis 1290. non 1606. sed 1613. annos effeceris. Vnde sequitur ab hoc anno 1585. adhuc 28. superesse annos vsque ad finem abominationis & Mundi.

CCXLIII. DVODECIMVM ERRATVM, vel potius crimen falsi est, quod cum vterque, Daniel & B. Ioannes, dierum tantum, quibus dominabitur Antichristus, meminerint, Mollerus iste ingenium sequens Antichristi putet se *posse mutare tempora & leges*, hoc est, corrumpere veterem legem & nouam, & mirabili metamorphosi dies transformare in annos. Quod cum manifestissimum sit, tota Arithmeticæ Criminicæ machina iterum corruat necesse est.

CCXLIII. Nam quod ille fingit dies hos esse Angelicos, q̄ in his vaticinijs accipiantur pro annis, fingit certè, sed non probat: cum collatio similium locorum contrarium manifestè conuincat: Nam & Daniel & Ioannes non per dierum tantū, sed etiam per mensium & annorum numerum breuitatem regni Antichristi, (quod trium tantum erit annorum, & sex mensium) accuratè descripserunt. Ac B. Ioannes quidem in cap. 11. vbi dierum 1260. meminit, forma alia loquendi addit, *ciuitatem sanctam calcandam mensibus quadraginta duobus*: sicut & postea dicit, *datam potestatem bestie mensibus quadaraginta duobus*, & paulò ante, mulierem ait volasse in desertum, *vbi alatur per tempus*, (id est, annum vnum) & *tempora* (id est, annos duos) *et dimidium temporis* (id est, sex men-

ses

ses) Cui conuenit quod in capite 20. dicitur, *post annos mille oportere diabolum solui modico tempore, id est breuissimo.*

CCXLV. Huic descriptioni temporis prorsus conuenit vaticinium Danielis, nam & 1290. dies non admodum excedunt tres annos & dimidium: & semel atq; iterum asserit, tyrannidem Antichristi duraturam tantum *in tempus, & tempora, & dimidium.* Immo Angelus iurauit per viuentem in æternum, quod *in tempus, & tempora, & dimidium temporis finis erit horum mirabilium.* Cum igitur tam plana sit scriptura, & S. Patres omnes clament tres annos & dimidium tantum, Antichristo relinquendos, nos quoque iurare possumus nec S. D. N. GREGORIVM, nec ququam Pontificum Romanorum posse dici Antichristum: ac proinde nec anno correctionis Calendarij vaticinium Danielis & B. Ioannis completum esse.

Laus Deo Deiparæque.

IN IACOBVM HEERBRANDVM,

*Cum primum incauto vates Islebicus orbi
Suaderet capitis somnia vana sui,
Nec Papam timuit, nec magni Cæsaris iras,
Nec superùm vires, stagna atra strygis.
Cur igitur metuis fastorum Heerbrande libellos?
Incipis à tanto degener esse viro?*

